

Glasilo ureja uredniški odbor: Alfonz Šterbenc (glavni in odgovorni urednik), Ivan Balog, Marjan Grabnar, Alenka Gorše, Vanja Kastelic, Mladen Majster, Gorazd Kosmina, Majda Medved, Stanka Šnidaršič, Tatjana Šoško, Jože Novinec. Izdaja Delovna organizacija Novoles, lesni kombinat n.sol.o. Novo mesto – Straža. Glasilo izhaja mesečno v nakladi 3500 izvodov in je po mnenju sekretariata za informacije pri IS SR Slovenije z odločbo št. 421/72 z dne 31. januarja 1987 oproščeno temeljnega prometnega davka. Grafična priprava in tisk: Tiskarna Novo mesto.

Samoupravna dejavnost v mesecu juliju

V začetku julija so se zvrstili po naših tozdih t.i. politični aktivni. Politični aktivni, ki jih sestavljajo delegati delavskega sveta tozda, predstavniki DPO in poslovodni organi ter po potrebi strokovni delavci, so v Novolesu redna oblika dela, ko gre za obravnavanje in preverjanje globalnih, strateških zadev tako tozda kot tudi celotne DO. Na julijskih aktivnih je bila obravnavana tematika izvajanja sanacije v tekočem letu (obravnavna poslovanja od I.-VI. ter načrt razvoja do konca leta), tematika osebnih dohodkov in osnutek reorganizacije DO Novoles. Generalna ugotovitev velja, da so bili ti aktivni resnično pogljobljeni in glede na temo dosti konstruktivni.

Predsednik KPO tov. Pavlič je orisal trenutno gospodarsko stanje Novolesa in perspektive gospodarjenja do konca leta. Gospodarski pogoji so od tozda do tozda različni. Najslabše gre še vedno tradicionalno izvozno usmerjenim tozdom (TDP, TPP, TGD, TSP, BOR) dočim so tozdi, ki proizvajajo za domači trg, v boljši situaciji. Vsled delovanja ukrepov dosedanje jugoslovanske izvozne politike so ti tozdi še vedno v znatni izgubi. To narekuje nadaljnji trud vseh zaposlenih, da se naredi čimveč na tistih področjih, na katera mi v Novolesu lahko vplivamo. To so predvsem: kvaliteta, izkoriščanje surovin, varčevanje na stroških (FIS in DIS), dohodkovni programi, roki in disciplina pri delu. Tozdi so v fazi oblikovanja ukrepov, ki naj zagotovijo normalnejše poslovanje Novolesa. Tov. Pavlič, predsednik KPO, je v opisu vizije Novolesa v tem letu nanizal tehtne možnosti, ki nam garantirajo uspešnejše poslovanje v prihodnosti. Med najpomembnejšimi jih je pet: realnejši tečaj dinarja napram konvertibilnim valutam, dohodkovnejši programi, iskanje novih trgov v Evropi, tržno gospodarjenje in maksimalno izkoriščanje vseh notranjih resursov v Novolesu. Če tega ne uresničimo, bo še nadalje ogroženih 600 delovnih mest. Vlada nam s svojimi ukrepi za izboljšanje gospodarstva pomaga le v 50 %, ostalo polovico moramo uresničiti z lastnimi silami. V ta namen je KPO izdelal strateške cilje in globalne ukrepe, ki naj zagotovijo uspešnejše poslovanje DO. Posamezni tozdi pa skupaj s strokovnimi službami pripravljajo ukrepe na mikro nivojih. Namen teh prizadevanj je: v prvi fazi zagotoviti pozitivno poslovanje DO in v drugi fazi pozitivno poslovanje vseh tozdo. Doseganje teh ciljev ne bo lahko, še posebej zato ne, ker je zaradi znanih razmer domači trg postal ogrožen.

Odgovornost za uresničitev omenjenih nalog, ki naj našim delavcem zagotovijo delo in pozitivne rezultate dela, sloni na vseh kadrih od KPO do mojstra v proizvodnji. Novoles ni v brezupnem položaju, torej, če so perspektive, jih moramo izkoristiti. Na podlagi omenjenih zunanjih sprememb in izkoriščanja notranjih resursov je realno pričakovati, da bi se morali že v drugem polletju srečati s pozitivnimi rezultati na večjem delu TOZD, v kolikor bodo vsi ukrepi realizirani.

Osebnih dohodki so v junijskem izplačilu povzročili nemalo hude krvi. Takrat smo morali za 8 % znižati osebne dohodke, ker smo se morali uskladiti z zahtevami zveznega zakona. Na videz je to majhen odstotek, saj smo Jugoslovani vajeni na velike skoke v cenah, velik in boleč je pa zato, ker zareže v že tako in tako oskubeno poglačo, s katero se preživljamo. Še najbolj je pa boleče to, ker delavca taki ukrepi ponižujejo prizadenejo. Delavec namreč ve, da je cela vrsta stvari, ki bi jih treba v naši družbi najprej urediti in šele potem poseči po takih drastičnih ukrepih na področju osebnih dohodkov. Anketa, ki smo jo izvedli kmalu po junijskem izplačilu osebnih dohodkov, je to potrdila. Na vprašanje, kaj pomeni tako omejevanje izplačil osebnih dohodkov, so bili samo trije daleč najznačilnejši odgovori: močno povečano nezadovoljstvo delavcev, močno zmanjšanje volje do dela in občutek, da je s tem narejena delavcem velika krivica. Ukrepi ZIS so dosegli torej ravno nasprotni učinek!

V Novolesu nam je spričo teh nepopularnih ukrepov zdrknila ocena zadovoljstva pod povprečje. Še v maju smo beležili razmeroma ugodno oceno zadovoljstva, to je bilo še toliko razveseljivejše, ker že nekaj časa v Novolesu bijemo hudo bitko za izboljšanje gmojnega položaja delavcev, junijsko izplačilo OD pa je vsa prizadevanja izničilo. Vsakemu je pa jasno, da nezadovoljen in destimuliran človek ne more biti pri delu prizadeven. Ukrepi ZIS so torej še otežili naša prizadevanja po boljšem gospodarjenju, ki mu naj sledi tudi relevanten finančni rezultat. Spričo teh dejstev smo preverili vse možne vire, da smo lahko spravili OD na raven aprilskih osebnih dohodkov in na ta način povrnili zaupanje in vestnost delavcev. Posledice, ki so jih sprožili ti ukrepi, bodo prav gotovo še dolgotrajne in moteče. Anketa je nadalje pokazala tudi to, da moramo marsikatero navlako pomesti tudi pred svojim pragom. To se nanaša predvsem na racionalnejšo in kvalitetnejšo organizacijo dela, varnost pri delu, spoštovanje poslovnega bontona v medtozdojskih odnosih itd.

Nadalje je bila prezentirana tudi reorganizacija DO. Ta ukrep je bil predviden kot nujen že ob formiranju novega KPO. Ciljev reorganizacije DO je več, najvažnejša sta predvsem naslednja:

- usposobitev in prilagoditev DO novim pogojem tržnega gospodarjenja,
- racionalna in učinkovita proizvodnja in poslovanje.

Ker predlog nove organiziranosti predvideva globoke posege v ustaljene razmere v Novolesu, ta predlog tudi objavljamo, da si bo vsak Novolesovec lahko ustvaril sliko o bodoči DO in se tako laže odločal na predvidenem referendumu.

Splošna ocena teh političnih aktivov je prav gotova ugodna. V marsikateri delovni sredini smo si »natočili čistega vina«, pregnali dvome in si utrdili zavest o skupni bodočnosti. Zato bomo s to obliko dela nadaljevali tudi v prihodnje in to bolj pogosto, kot do sedaj. V vse bolj zaostreni krizi je tesno sodelovanje vodstva DO z čim širšimi strukturami v bazi predpogoj za učinkovito obvladovanje situacije.

A. Šterbenc

**GOSTU LAHKO
POGRNEM PRAŽNJI
PRT, LAHKO PA GA
PUSTIM ZA ČRVIVO
MIZO...**

Lepa je ta moja dežela na sončni strani Alp. Toliko lepote na majhnem prostoru. Raznoverosti, ki se ne ponavljajo. Vse to lahko radodarno ponudimo gostu ali pa ljubosumno zadržimo zase.

Lahko mu prijazno zaželimo dober dan ali pa zlovoljno odidemo mimo.

Mimogrede mu lahko povemo, da samo pri nas raste Blagajev volčin, ali pa tisto pravljico o Zlatorogovem kraljestvu. Lahko nas pa to prav nič ne briga; saj je vseeno, ali tujec to ve ali ne.

Gostu lahko odrežemo debelo »kajlo« domačega kruha in mu natočimo tiste kapljice, ki je polna sonca, ali pa ga pustimo lačnega. Lahko mu... ali pa ne...

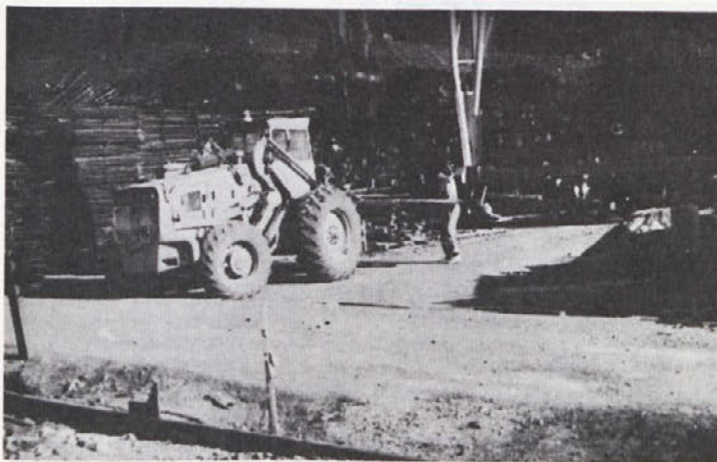
Teh »lahko« je nešteto.

Če jih bomo uresničili samo drobec, potem bomo bogatejši. Tako in drugače. Bo že držalo: turizem smo ljudje in turizem nas bogati.

Turizem nas bogati
Slovenija

Aktiv v tozdu BOR

— v mesecu juliju bo večji del skladišča žaganega lesa že asfaltiran, s čimer bo omogočeno kvalitetnejše, hitrejše in bolj varno manipuliranje z žaganim lesom. (M. M.)

— žerjav Metalna je dobil novo preobleko, opravljen pa je bil tudi manjši remont s strani spretnih delavcev Metalne iz Maribora. (M. M.)

— delavci ŽAGE in oddelka decimirnice ŽAGA Straža lepo skrbijo za urejenost, čistočo in red svojih delovnih mest, s čimer je v prvi vrsti poskrbljeno za večjo varnost pri delu in boljše počutje in tudi lažjo organizacijo dela pri manipuliranju z decimiranim lesom. (M. M.)

VESTI

Proizvodno delo študentov 2. letnika Biotehniške fakultete Ljubljana v TOZD Lesarstvo v DO Novoles

V mesecu juniju je v naši delovni organizaciji opravljalo proizvodno delo 45 študentov Biotehniške fakultete II. letnika v TOZD Lesarstvo in sicer v TOZD TVP, TDP, TSP, opravili pa so tudi informativni ogled TOZD ŽAGA.

Osnovni namen proizvodnega dela je bil, da v sami proizvodnji praktično izpeljejo določene dejavnosti, ki so jim bile na fakulteti podane le teoretično. V TOZD TVP so podrobno analizirali proizvodnjo luščnega furnirja in vezanih plošč, v TOZD TDP površinsko obdelavo lesa in proces tehničnega sušenja lesa, v TOZD TSP pa so proučevali organizacijo in izkoriščenost delovnega mesta in tehnološko dokumentacijo. Samo proizvodno delo je bilo pripravljeno in dogovorjeno s strokovnimi sodelavci iz TOZD. Mentorjem, ki so vodili študente in jim dajali strokovne nasvete o dogajanjih v TOZD in TOZD, ki so proizvodno delo omogočili se ob tej priliki zahvaljujemo.

Da je bilo proizvodno delo strokovno organizirano in izvedeno je razvidno tudi iz dopisa Biotehniške fakultete, ki ga v celoti objavljamo.

Kadrovsko-socialna služba

UNIVERZA EDVARDA KARDELJA V LJUBLJANI VDO Biotehniške fakultete
VTOZD za lesarstvo

61000 Ljubljana
Rožna dolina, cesta VIII/34
Telefon (061) 272-172
Žiro račun: 50101-603-41565

"NOVOLES"

68351 Straža pri Novem mestu

Št.:

Datum: 5.7.1988

Spoštovani tovariši!

Najlepše se vam zahvaljujemo za vaše sodelovanje ob priložnosti obiska naših študentov in učiteljev v vaši delovni organizaciji.

Prijetno smo presenečeni nad pozornostjo, ki ste jo posvetili našemu prihodu in prav tako nad doseženimi rezultati, ki ste nam jih posredovali. Veselimo se vašega uspešnega razvoja tehnološkega procesa, proizvodnega programa, visoke kvalitete vaših izdelkov in jasno opredeljenih perspektivnih razvojnih programov.

Želimo vam veliko poslovnih uspehov tudi v bodoče, obenem pa smo prepričani, da so dobili naši študentje - jutri vaši sodelavci, obilo novih in koristnih strokovnih vtisov in napotkov za uspešno dokončanje svojega študija in prav tako pogumnejšega, smelejšega vstopa v bodoči poklic.

Uporabili bomo vaše prijazno vabilo, da se lahko še oganimo. Do tedaj vam želimo čim več uspehov ter vas pristrčno pozdravljamo.

Sekretar VTOZD za lesarstvo:
Zoran TROŠT, dipl.ing.

Prilagoditelj VTOZD za lesarstvo:
Mr. Franc MERZELJ

Upokojitev delavcev v TOZD TDP

V TOZD Tovarna drobnega pohištva se je v letu 1988 upokojilo enajst delavcev. V ta namen je bila sklicana izredna seja delavskega sveta, ki je bila namenjena njim. To so bili delavci, ki so si vso delovno dobo v večini prislужili v DO Novoles. Ob tej priložnosti smo se za njihovo dolgoletno in požrtvovalno delo zahvalili Jakše Ivanu, Gorše Edvardu, Šobar Amaliji, Strojini Mariji, Hrovat Julijani, Podržaj Mariji, Hočevar Tereziji, Besek Slavki, Kren Jožetu in Fifolt Silvestru. Povedati moramo tudi, da se niso vsi starostno upokojili, saj določenim to ni dopustilo njihovo zdravstveno stanje. Pa vseeno v pogovoru z njimi so si bili enotnega mnenja, da je za vse njih težje slovo od sodelavcev in

tovarne, kot je bilo takrat, ko so prišli na delo. Delali so vse sobote in delovni pogoji niso bili taki kot danes, bili pa so veseli, da so imeli delo. Tudi sedaj, ko nimajo odrejenega delovnega časa niso doma nezaposleni.

Svoj čas izkoristijo za varstvo vnučkov, ročna opravila in za gospodinjenje. Njihove akontacijske odločbe za odmero pokojnin pa niso prav nič spodbudne pri življenjskem standardu, kakršen je.

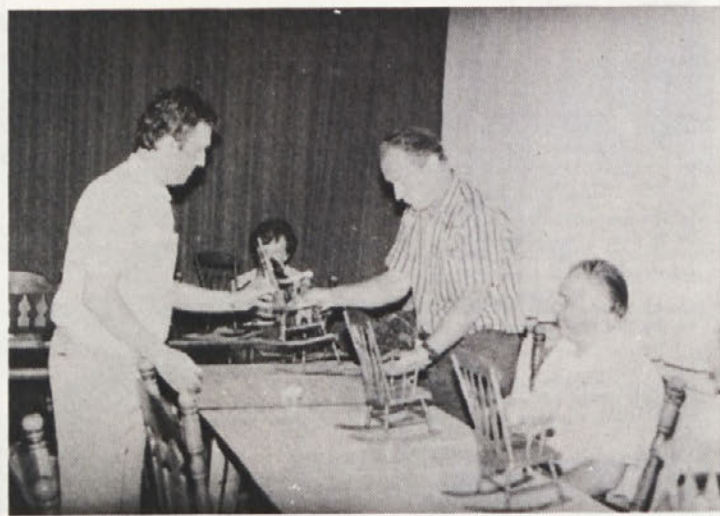
Na koncu se je Jakše Ivan, ki je delal v DO Novoles polnih štirideset let, zahvalil delavskemu svetu in sindikalni organizaciji TOZD za izvedeno sejo in izrazil željo, da se taka oblika odhodov v pokoj nadaljuje.

TDP-jevi upokojenci

Hrovat Julijana prejema zahvalo

Jakše Ivan

DRUŠTVO PLASTIČARA I GUMARACA
ZAGREB

PRIZNANJE

Predsjedništvo Društva je na svojoj 3. sjednici održanoj 08.03.1988. zaključilo da pismeno pohvali

Novoles, Lesna industrija
Novo Mesto

zbog doprinosa uspjehu
savjetovanja

8.dani Društva plastičara i gumaraca

U Zagrebu, 08.03.1988.

Predsjednik

[Signature]

Sklepanje poslov v SZ

V maju smo sklenili z moskovsko firmo PMO pogodbo o proizvodnji 370 garnitur pohištvenih front, ki jih proizvajamo v tozdu TSP. V juliju mesecu smo ta posel povečali na 750 garnitur. To pomeni za TSP pošiljko v vrednosti 80.000 dolarjev. Po obisku tov. Ustinova vodimo razgovore tudi z lesno industrijo Kazahstan. Tudi tu obstajajo realne možnosti, da pride do sodelovanja. Konkretniji razgovori bodo potekali v mesecu avgustu v SZ.

Počitniško delo štipendistov na TOZD Žaga

V mesecu juliju je prišla na TOZD ŽAGA večja skupina Novoleskih štipendistov, ki bo pomagala pri delu v oddelkih decimirnice, in žagalnice. Za večino njih je to prvi stik s proizvodnim delom in hkrati prve izkušnje v bodočem poklicu. Poleg teh izkušenj pa jim bo zaslužen denar še kako prav prišel pri družinskem proračunu. Kako se počutijo med nami in kakšni so njihovi prvi vtisi pa preberite v naslednji mini anketi.

1. Kakšni so tvoji prvi vtisi in počutje v naši delovni sredini?

ŠPORAR JANEZ: Počutje na TOZD ŽAGA je dobro. V obratu je veliko hrupa in prahu, ki pa me ne moti.

BRADAC MARKO: Ko sem prvi dan prišel na Žago sem bil zelo razočaran, ker je bil prevelik hrup in moral sem hitro delati. Drugi dan sem se bolj privadil, sedaj pa me to sploh ne moti.

FARKAŠ ZORAN: Še kar v redu. Prvi dan je bilo zelo težko, potem pa sem se počasi privadil.

BARBORIČ MATJAŽ: Moji prvi vtisi so dobri. Ne opravljam težkega dela in sem zadovoljen.

2. Kakšno delo opravljaš?

ŠPORAR JANEZ: Opravljam delo pomočnika na kometu. Delo je bilo v začetku težko, sedaj pa sem se že privadil. Delal sem tudi na drugem stroju sicer pa so dela v decimirnici dokaj slična.

BRADAC MARKO: Začel sem delati kot pomočnik na »rajmarci«
potem pa na kometu. Sprva mi je bilo težko, ker nisem bil navajen hitrosti, sedaj ni več težko.

FARKAŠ ZORAN: Zlaganje desk je zelo težko, še posebej, če je soparno.

BARBORIČ MATJAŽ: Prve dneve sem barval čelne strani lesa, da ne bi les pokal. Zdaj pa zlagam material na palete.

3. Kako so te sprejeli delavci ŽAGE?

ŠPORAR JANEZ: Delavci ŽAGE so me sprejeli kar dobro in z njimi nimam problemov.

BRADAC MARKO: Dobro se razumemo in tudi razložili so mi kako moram delati.

FARKAŠ ZORAN: Nekateri so me sprejeli lepo in mi pomagali kadar je bilo treba.

BARBORIČ MATJAŽ: Imam občutek, da so me dobro sprejeli.

4. Ali nam lahko zaupaš, kako boš porabil zaslužen denar?

ŠPORAR JANEZ: Denar bom porabil za razne stvari, ki jih bom potreboval in tudi za šolanje.

BRADAC MARKO: Kupil si bom kar bom potreboval ali pa bom vložil denar na hranilno knjižico.

FARKAŠ ZORAN: Zaslužen denar bom porabil za počitnice na morju.

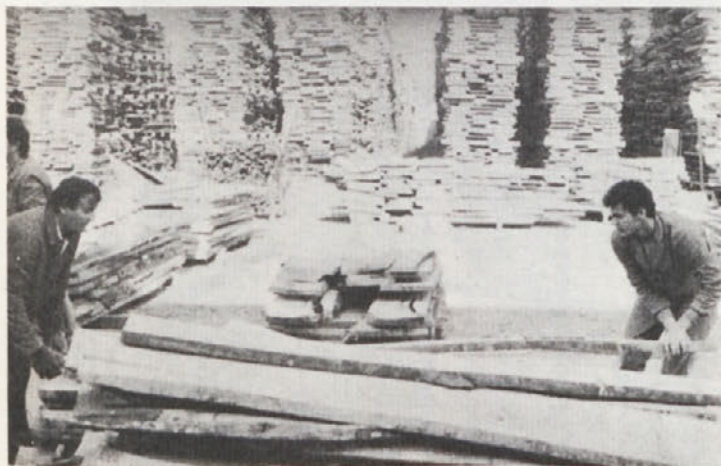
BARBORIČ MATJAŽ: Denar bom porabil za šolske potrebščine, za oblačila, nekaj pa bom spravil na knjižico.

5. Kaj razmišljate mladi v zvezi s težko gospodarsko situacijo in vse večjim problemom zaposlovanja?

ŠPORAR JANEZ, BRADAC MARKO, BARBORIČ MATJAŽ: Vsi trije so enotnega mišljenja, da je potrebno na delo sprejemati šolane mlade ljudi, ki bi pazljivo delali, da bi bil izkoristek del. časa in surovin čim večji.

Te zanimive stvari so nam povedali naši štipendisti in želimo jim, da se bodo izsolali v dobre strokovnjake na lesnem področju, ki jih bo Novoles še kako rabil v prihodnosti.

Majster Mladen

Farkaš Zoran pri delu na skladišču žaganega lesa

KOMENTARJI

Sestanek predavateljev

Sestanek predavateljev, ki poučujejo na Srednji šoli tehnične in zdravstvene usmeritve učence za lesarske poklice

Sestanek predavateljev

Ob zaključku šolskega leta so se dne 28.6.1988 zbrali v Novolesu predavatelji, ki poučujejo učence za lesarske poklice na srednji šoli tehnične in zdravstvene usmeritve v Novem mestu.

Kako velik pomen pripisuje Novoles izobraževanju, pove dejstvo, da se je sestanka udeležil tudi predsednik KPO tov. Pavlič Vili. Z izbranimi besedami je dal priznanje za opravljeno delo v preteklem šolskem letu vsem predavateljem in učiteljem praktičnega pouka. Posebno se je v imenu Novolesa zahvalil tudi šoli, ki ima posluš za potrebe NOVOLESA na izobraževalnem področju.

Tov. Pavlič je posebej poudaril, da so za izhod iz sedanje situacije potrebni predvsem sposobni delavci, ki bodo znali uspešno reševati probleme. Novoles bo v bodoče posvečal vsem oblikam izobraževanja še več pozornosti kot doslej in vsem, ki se bodo hoteli izobraževati bo dana moralna in materialna podpora. Tov. Pavlič je obljubil tudi reševanje problemov predavateljev – delavcev Novolesa, ki so zaradi predavanja na šoli dodatno delovno obremenjeni, obenem pa naletijo vedno na posluš za svoje težave v sredinah, kjer delajo.

Predsednik KPO tov. Pavlič je še opozoril, da bo potrebno intenzivno nadaljevati z aktivnostmi za pridobitev programa V. stopnje izobraževanja, to je izobraževanje za poklic lesnega tehnika. Za poklic tehnika bi morali pričeti s poukom v šolskem letu 1989/90.

Tov. Mežnarjeva, članica KPO Srednje šole tehniške in zdravstvene usmeritve se je uvodoma zahvalila Novolesu in predavateljem za zgledno sodelovanje, nato pa je opisala delo v preteklem šolskem letu in orisala načrte za novo šolsko leto. Predavatelji so v svojih izjavah opisali probleme pri svojem delu in predlagali nekatere rešitve, ki naj bi izboljšale delo v novem šolskem letu.

Predavatelji so tudi izrazili željo, da bi pred pričetkom šolskega leta v časopisu Novoles opisali njihovo delo in težave, s katerimi se pri tem delu srečujejo. S tem želijo vse delavce Novolesa opozoriti in seznaniti, kako koristno delo opravljajo.

Sestanek je bil zaključen z željo, da bi se naj dobro sodelovanje med šolo, Novolesom in predavatelji v korist učencev naših bodočih novih sodelavcev še nadaljevalo tudi v bodoče.

P.S.

Kmalu bodo prišli med nas učenci, ki so v letošnjem šolskem letu končali šolanje. V Novolesu bodo našli svojo prvo zaposlitev kot pripravniki. Sprejmimo jih medse odprtih rok in pomagajmo jim, da bodo prebrodili začetne težave. Zavedajmo se, da so to naši otroci in da je pred njimi težka prihodnost. Pomagajte jim in prenesite jim vse svoje bogate izkušnje, ki ste jih pridobili z dolgoletnim delom.

Znanje, ki so ga pridobili učenci v šoli, ne pomeni, da jim ne bo treba delati, temveč pomeni, da bodo lažje in boljše delali. Kajti znanje je orodje!

Vodja KSS:
Vid Fajdiga

Pohištveni sejem v Copenhagenu, Bella Center

Pohištveni sejem v Copenhagenu je potekal v času od 6.-9.05. 1988, kjer je bila ekskluzivna predstavitev skandinavskega pohištva in oblikovanja na splošno. Razstavljale so: Finska, Švedska, Island, Norveška in Danska z manjšim internacionalnim deležem, med katerimi so bili tudi prostori jugoslovanskih firm (Slovenijales, Lesnina, Exportdrvo).

Razstavljeno pohištvo, skupaj z drobnimi elementi (svetila, tkanine ipd.), tehničnimi risbami in prostornimi prikazi ter koncepcije posameznih štandov so bili oblikovno presenetljivi in spodbudni. Zelo pomembno je, na kakšen način se prezentira ali razstavlja nek program ali element. Pogosto so prezentirani tudi procesi izobraževanja ali samega dela v tovarni, iz katerih so nastali konkretni razstavljeni elementi – novi ali stari kvalitetni detajli, dopolnitev obstoječega sistema z novimi elementi ipd. Firme ustvarjajo na tak način image na splošno in image novih vodilnih programov. To je proces kontinuirane nadgradnje image-a firme – skorajda semantični pristop. Dobro oblikovan predmet je kot SIMBOL. Razpoznavna linija, kompozicija ali barva, ki že 10 ali 20 let navdušuje tako kupce kot oblikovalce iz celega sveta, npr. linija Saarinenovega počivalnika, Aalтовih stolov ali steklene vaze in elegantni gabariti Jacobsnovih čajnikov na unikatno ali industrijski izdelanem prtu (Marimekko). Skandinavsko oblikovanje, in interakcija med oblikovalci in družbo je logična posledica visoke stopnje kulture in življenjskega standarda ljudi.

Programi jedilnic so bili zelo prisotni. Če vzamemo, da je stol eden od bistvenih elementov vsakega programa, ni čudno, da

so bili razstavljeni v takšnem številu in na takšen način. Npr. adicije istih ali zelo podobnih elementov, stolp sestavljen iz 20 istih, samo barvno različnih stolov eden na drugemu, isti tip stola s petimi različnimi variantami sedeža ali naslona ipd. Poleg ekskluzivnih, se pojavljajo zelo dobro oblikovani predmeti, tako stoli kot tudi mize v srednjem cenovnem razredu, ki so cenovno dostopni širšemu krogu potrošnikov, čeprav oblikovno ne zaostajajo za ekskluzivo. Neredko proizvajalci koristijo vrhunsko oblikovan proizvod (stol, miza, sekretar) kot primer tehnoloških dosežkov in možnosti oziroma za propagando firme.

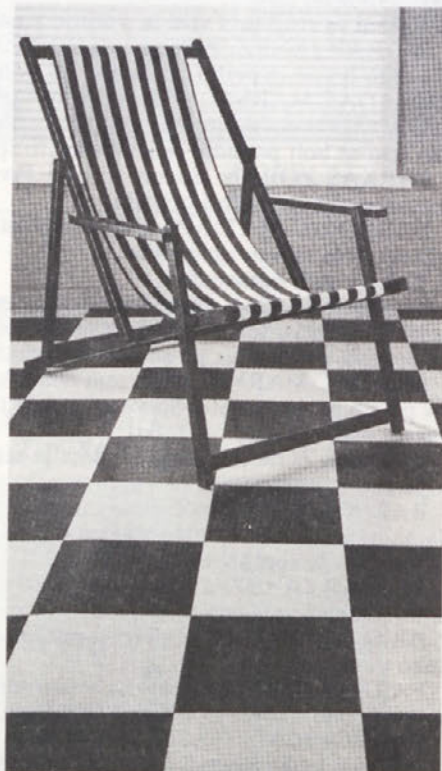
Oblikovalci upoštevajo dolgotrajne izkušnje v obdelavi lesa – poudarjena ploskovnih elementov, različni vidni spoji polnega lesa, fine obdelave robnih profilov ipd. Naravno lepoto lesa poudarjajo tudi v kombinacijah natur s črno barvo, svetli in temni les ali v kombinacijah s kovinskimi elementi. Množične so tudi barvne kombinacije z neutralnimi barvami (črno, sivo, belo), katerih programi asocirajo na najboljše Mandrianove kompozicije.

Iz vsega tega je vidno, da so oblikovalci zelo prisotni v procesih od samega raziskovanja oblike in uporabe, do končno izdelanega vzorca, potrjenega s strani oblikovalca in tehnologa iz proizvodnega dela, pa do ureditve razstavnega prostora. V glavnem so tovarne manjše, oblikovalci pa so zunanji sodelavci, ki se vključujejo v sistem proizvodnega procesa šele v fazi dokončnega idejnega osnutka. Povezave med oblikovalci so močne in pomembne za kontinuiteto kvalitete že v procesu idejnega načrtovanja.

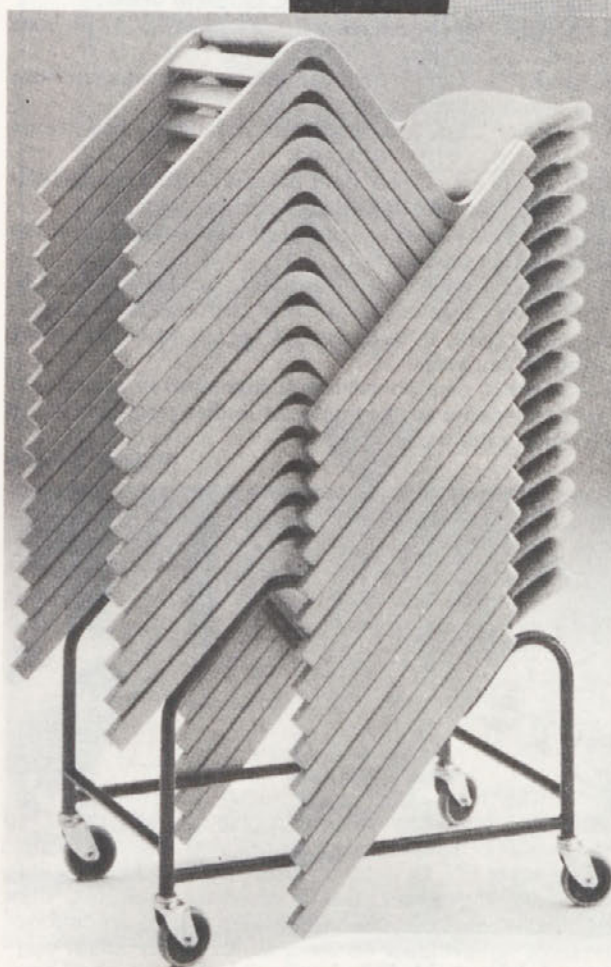
Eden izmed številnih zaključkov in vtisov s tega čudovitega sejma bi bil: potrebno je več raziskovanja in intenzivnega vključevanja v tekoča razmišljanja in dogajanja sedanjega trenutka, ki zahteva ANGAŽIRANO TEAMSKO DELO.

Lidija Tomeljak

1. LEŽALNIK, HYLLINGE
MOBLER, Danska

2. STOLI, FASTRUP MOBLER,
Danska; shranjevanje večjega števila stolov na min. prostoru

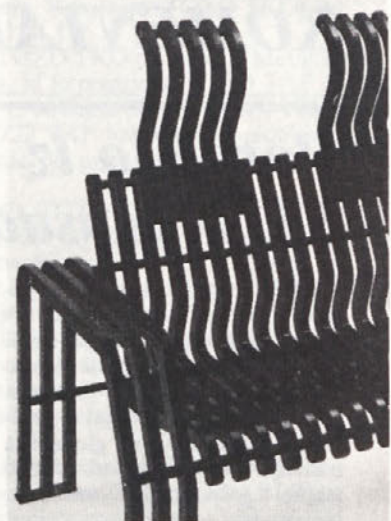

3. MIZE IN STOLI, design: Alvar AALTO; uporaba tako v privatnih kot v javnih prostorih

4. STOL »OPUS«, design: Ahti TASKINEN (proizvajalec »Lepo-finn«); material brezov in mahagoni-jev furnir – brez kovinskih delov

5. SCHELETRO – serija, design: Kari ASIKAINEN; material: laminat breze na kovinski podkonstrukciji

6. ZLOŽLJIVI STOLI, HYL-LINGE MOBLER, Danska

7. POČIVALNIKI, design: Yrjö KUKKAPURO (1982-83); neo-funkcionalistični pristop (gibanje, ki se je začelo v 80-tih letih), artistično oblikovani elementi, kot dodatek tradicionalno funkcionalistično oblikovanem korpusu.

Poročilo iz 55. Novosadskega sejma

Poleg svojih naravnih bogastev, Donave, ki se pretaka ob njem, Fruške gore, ki ga s svojimi gozdovi in vinogradi oplešča, zgodovinskih utrdb kot npr. Petrovaradinska trdnjava, kulturnih kot dolgoletna gledališka tradicija ima Novi Sad še eno trajno gospodarsko vrednoto Novosadski sejem.

Tradicija Novosadskega sejma je dolga. Že pred dvestotimi leti so se tedanji gospodarstveniki zbirali na tem mestu, da z medsebojnim vzporejanjem dobili pravo sliko svoje vrednosti. V današnji obliki je bil to 55. jubilejni sejem, na katerem je sodeloval tudi Novoles.

Vestni statistiki so zabeležili, da je bilo na tem sejmu letos preko 700.000 obiskovalcev, da je bil presežen rekord obiskov v enem dnevu, eksponate je prevzelo okrog 4.000 tovarnjakov, inozemskih razstavljalcev je bilo manj kot preteklo leto itd.

Sejem je trajal od 13.5. do 22.5.1988. Naš »štand« je bil v hali 10. Razstavljali smo naslednje eksponente:

- Oprema za barvanje:
 - črpalko 66 – 70
 - črpalko 33 – 70 z grelcem za barvo
 - črpalko 28 – 14
 - mehansko črpalko 7000H
 - airless elektrostatično
- Svetlobne kupole
- Industrijska nihajna vrata
- Čolne:
 - kanu »Bober«
 - kanu »Klen«
 - ribiški čoln »som«
 - kajak »Vidra«
- Telefonske govornice

Največji interes so vzbudili vsekakor čolni, kar je povsem razumljivo, če upoštevamo, da je Vojvodina bogata z vodo in da je ribolov in vožnja s čolnom posebna strast Vojvodinčanov. Pohvale smo dobili za obliko in solidno izdelavo čolnov, dočim so bile cene previsoke za večino interesentov. Velik interes obiskovalcev je opazila tudi komisija, ki je v imenu Novosadskega sejma spremljala uspešnost razstavljalcev, in dodelila zlato medaljo za izjemno obiskovano razstavo čolnov. Poleg individualnih kupcev so za sodelovanje z nami pokazale tudi trgovine. Naštel bom nekatere, ki so nas obiskali: »Univerzum« Bečej, »Lovoturs« Novi Sad,

»Slovenijašport« Novi Sad, »Gvoždar« Zrenjanin, »Agrorijacoop« Novi Sad, TRO »Zvezda« Novi Sad, »Potisje« Novi Bečej, »Agrotisa« Senta, »Topola-Univerzal« Bačka Topola itd.

Svetlobne kupole so bile prav tako opažene. Njihova uporaba je v kmetijski izgradnji nujna, celo Novosadski sejem bo eden od naših kupcev. Opravljajo se že razgovori o rekonstrukcijah streh na halah in o prekrivanju velikega prostora na vhodu sejma, ki se koristi za svečane otvoritve.

Telefonske govornice nam je takoj prevzel sejem in jih uporabil za obratovanje. Izzvale so soliden interes, okrog 50 DO je zahtevalo podatke o njih. Velik problem pri teh govornicah je, da je kovani denar izgubil toliko vrednost, da je treba imeti npr. za en razgovor z inozemstvom celo vrečo kovanega denarja! Informacije za INV so zahtevali v glavnem obiskovalci iz servisa kmetijskega mehanizacije. Krištili jih bomo za zapiranje svojih delavnic, torej za namen, za katerega so tudi ta vrata konstruirana.

Oprema za barvanje je tukaj že dobro poznana. Skoraj vsak proizvajalec kmetijske mehanizacije že poseduje del naše opreme ali jo namerava kupiti. Veliko je takih, ki želijo obstoječo opremo dopolniti ali da se opremijo s še kakšnim sistemom. Posebej zanimiv je bil elektrostatični sistem, ki prihrani 50 % barve. Poleg proizvajalcev poljedelskih strojev so bili obiskovalci tudi iz drugih gospodarskih panog, ki so se prav tako zanimali za to opremo.

Pri sami organizaciji sejma smo naredili tudi nekaj napak. Prvič, več bi moralo biti naših ljudi, boljše bi morali organizirati maloprodajo čolnov in kar je najvažnejše, morali bi imeti vsaj eno demonstracijo opreme za barvanje. Toda za prvo udeležbo je doseženega dovolj.

Vsi eksponati so našli pot do končnega koristnika. Sporočilo 55. Novosadskega kmetijskega sejma bi bilo: jugoslovanskemu kmetijstvu so Novolesovi proizvodi potrebni, celo neobhodno potrebni, na nas je, da te možnosti izkoristimo.

Dušan Ivkov, BLP

Krvodajalci jubilanti v DO Novoles v letu 1988

5 krat so darovali kri: Boh Andrej – TES, Fink Irena – TDP, Gašperič Anton – TSP, Gorenčič Justa – TDP, Gorenc Mateja – TVP, Grum Franc – TG, Kosmina Gorazd – DSSS, Koncilja Jožica – TG, Krese Andreja – TDP, Krese Jože – DSSS, Kristan Majda – TDP, Legan Anton – TSP, Mlakar Janez – TPP, Matkovič Predrag – ŽAGA, Mervar Edi – TVP, Može Franc – TPP, Pust Franc – TDP, Rojc Franc – TG, Selak Jože – TPP, Struna Janez – TES, Šafar Martin – TSP, Šuštar Franc – TSP, Zaletel Anton – TSP, Količ Josip – TKO, Ladika Stepan – TKO, Vraničar Ivanka – TKO, Kučič Rajko – LIPA, Renko Franc – LIPA, Žulič Anton – LIPA,

10 krat so darovali kri: Gorše Slavko – TDP, Grivec Milka – TDP, Grum Jože – TES, Kelvišar Miro – TG, Kump Bojan – ŽAGA, Levstek Anton – TDP, Mavsar Igor – TDP, Medic Marija – TSP, Mikec Olga – TG, Pavlin Majda – TSP, Plantan Janez – TPP, Podržaj Jože – ŽAGA, Štih Stane – TG, Zupančič Branka – TDP, Zupančič Pavel – TDP, Župevec Alojz – TDP, Kastelic Jože – TKO, Kuretič Slavo – TKO, Markovič Slavko – TKO, Mavrinc Jože – TKO, Pečnik Anton – SIGMAT, Abram Ivan – SIGMAT, Penca Anton – LIPA, Unetič Janez – LIPA, Zagorc Anton – LIPA,

15 krat so darovali kri: Brus Ljubica – TDP, Derganc Jožica – BLP, Gril Matija – TVP, Kastelic Ana – TPP, Legan

Anton – DSSS, Muhič Jure – ŽAGA, Strajnar Jože – TSP, Umek Janez – TPP, Vidmajer Miran – TPP, Vidmar Jože – TPP, Kastelic Jože – TKO, Starašinič Anton – TKO, Starašinič Jože – TKO, Brdik Franc – LIPA, Štefanič Janez – TKO,

20 krat so darovali kri: Darovec Janez – TVP, Davidovič Janja – TSP, Gradišar Avgust – TSP, Knez Marija – TSP, Krupič Zlatko – TPP, Knafelj Alojz – TES, Rajak Djuro – ŽAGA, Schwenner Slavko – TES, Bukovec Anton – ŽAGA, Štefanič Janez – TKO,

25 krat so darovali kri: Hribar Ivan – ŽAGA, Jarc Slavko – TDP, Kristan Slavko – TDP, Lužar Dušan – TPP, Šetina Jože – TSP, Vodišek Anica – TVP, Konečnik Alojz – SIGMAT, Zupančič Cveto – TSP, Anžlin Leopold – ŽAGA,

30 krat so darovali kri: Kralj Uroš – ŽAGA, Poglajen Avgust – ŽAGA, Rozman Jože – TVP, Zupančič Marjan – TVP,

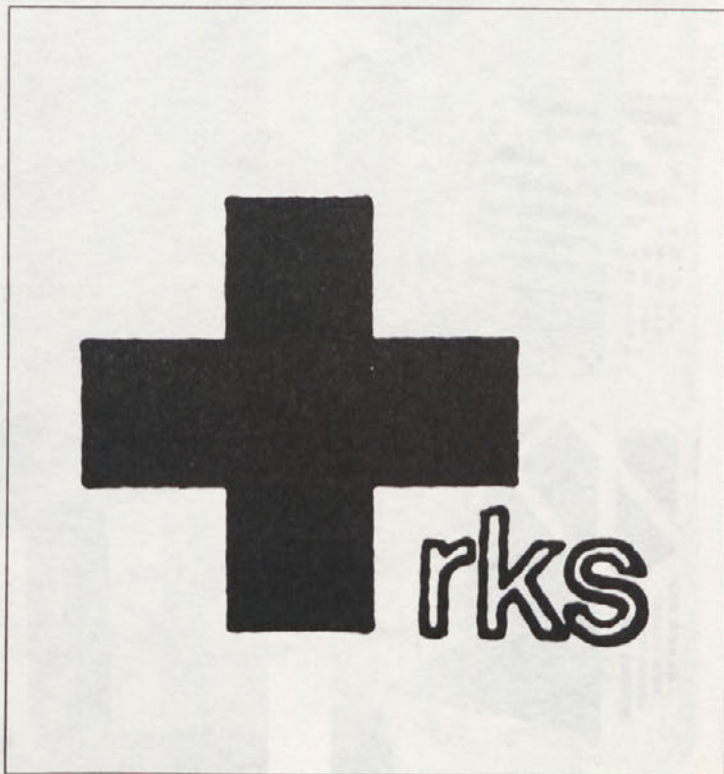
35 krat so darovali kri: Cafuta Jože – TDP, Kastelic Albin – ŽAGA, Kučko Jože – TSP, Mali Jože – TPP, Mlinarič Jože – TES, Saj Stanislav – TDP,

40 krat sta darovala kri: Košir Brane – TES in Kren Jože – TVP,

45 krat so darovali kri: Černič Jožefa – TSP, Fabjan Jože – TDP in Petan Milan – TSP, Škedelj Marija – upokojenka,

50 krat sta darovala kri: Špelič Ivo – TES in Tisovec Pavel – TES. Čestitamo!

Aktiv RK

Predlog reorganizacije DO Novoles

Ugotavljamo, da naša oprema ne zaostaja za tehnološko opremo doma, da smo za proizvodnjo preskrbljeni s surovinami in materiali in da vendarle zaostajamo za kazalci ekonomičnosti proizvodnje za uspešnejšimi lesnimi OZD v SRS in še bolj v svetu. To pomeni, da organizacija dela oz. vodenje, ki prispeva po analizah k uspešnosti poslovanja več kot sam trg in trženje proizvodov ni dobro, ni motivacijsko, ne spodbuja kreativnosti in iniciativnosti v iskanju, temelji na količini proizvodnje in delu, pri tem pa izpušča nekajkrat večje cilje.

Kritična točka v DO NOVOLES je vodenje, od katerega je odvisna uspešnost organizacije, medsebojni odnosi, angažiranost delavcev, hitro reagiranje na izzive okolja. Orodje vodenja je organizacija dela. Naša organiziranost je preveč klasično formalna, ne daje možnosti, da izkoristimo v večji meri potencial znanja in tehnologije, ki jo imamo, preveč počasi se prilagajamo razmeram v katerih živimo in delamo. Kdor se danes prilagaja počasi izgublja, če se ne prilagodi, propade.

Z reorganizacijo zamujamo, saj je precej lesnih OZD, pa tudi drugi, to delo že opravilo. Vsaka reorganizacija pomeni tudi spremembo ustaljenih obrazcev obnašanja in dela in prav iz tega razloga je odločitev o reorganizaciji vedno težka. Brez spremembe načina dela ostaja organizacija le na papirju. Zavedajoč se tega smo v Novolesu do priprave tega predloga opravili več analiz, primerjav, dali smo se poučiti o tem, kar drugi že izvajajo, obrnili smo se navzven, obiskali sorodne kolektive in strokovne institucije, ki sledijo sodobne principe organiziranja doma in izven naših meja. Organizirali smo predavanja v DO za vodje in organizatorje delovnega procesa.

Vsa spoznanja vodijo do zaključka, da brez sprememb vodenja, ki pa zahtevajo učinkovito organizacijo, ne bomo dosegli napredka. Vodenje moramo iz vodenja organizacijskih enot prenesti k vodenju posameznih programov, temu cilju moramo podrediti informacijske in stroškovne tokove in v čim večji meri samoupravno organiziranost.

Predlagamo spremembe, ki so nujne in se zavzemamo za njihovo realizacijo. Zaradi nastalih družbenoekonomskih razmer njihova uresničitve ne sme povzročiti zastojev, ogroziti poslovanje, temveč mora mobilizirati vse in vsakogar za izhod iz krize in podati nove perspektive.

KPO

I. Organiziranost DO Novoles

DO Novoles sestavlja 15 TOZD in delovna skupnost strokovnih služb. 13 TOZD je proizvodnih, 2 TOZD sta skupnega pomena. S predelavo lesa in proizvodnjo lesenega pohištva se ukvarja 10 TOZD, s predelavo plastičnih mas 2 TOZD, s kovinsko proizvodnjo 1 TOZD.

Les je predmet obdelave v naslednjih TOZD:

- TOZD Tovarna drobnega pohištva, Straža (TOZD TDP), ki zaposluje 419 delavcev, ustvari 18 % CP in 42 % izvoza
- TOZD Tovarna stilnega pohištva, Straža (TOZD TSP), ki zaposluje 323 delavcev, ustvari 7 % CP in 8 % izvoza
- TOZD Tovarna ploskovnega pohištva, Novo mesto (TOZD TPP), ki zaposluje 160 delavcev, ustvari 6 % CP in 10 % izvoza
- TOZD Tovarna gugalnikov, Dvor (TOZD TGD), ki zaposluje 123 delavcev, ustvari 3 % CP in 7 % izvoza.
- TOZD BOR, Krško, ki zaposluje 133 delavcev, ustvari 3 % CP in 7 % izvoza.
- TOZD Lipa, Kostanjevica, ki zaposluje 138 delavcev, ustvari 3,5 % CP
- TOZD Tovarna vezanih plošč, Straža (TOZD TVP), ki zaposluje 268 delavcev, ustvari 8 % CP in 9 % izvoza.
- TOZD Tovarna plastificiranih iveric, Soteska (TOZD TPI), ki zaposluje 87 delavcev, ustvari 6 % CP
- TOZD Žaga, Straža, ki zaposluje 216 delavcev, ustvari 7 % CP
- TOZD Tovarna ploskovnih elementov, Račje selo (TOZD TPE), ki zaposluje 104 delavce, ustvari 4 % CP.

Od 10 lesni TOZD je 7 TOZD v občini Novo mesto, 1 v občini Trebnje in 2 v občini Krško. Vse TOZD so medsebojno povezane s kooperacijsko proizvodnjo in programsko. To je posledica tehnološkega razvoja v DO NOVOLES v letih po 1980, ki je bil usmerjen v specializacijo posameznih TOZD.

Na nelesni proizvodnji bazirata:

- TOZD Tovarna akrilnih proizvodov, Trebnje (TOZD TAP), ki zaposluje 135 delavcev, ustvari 10 % CP.
- TOZD Tovarna kopalniške opreme, Rosalnice (TOZD TKO), ki zaposluje 190 delavcev, ustvari 11 % CP.

TOZD TAP je v občini Trebnje, TOZD TKO pa v občini Metlika. Obe TOZD povezuje akrilna plošča, ki jo proizvaja TOZD TAP, v kopalniško opremo pa jo predeluje – oblikuje TOZD TKO. Poleg proizvodnje akrilnih plošč ima TOZD TAP tudi lastno predelavo. TOZD TKO ima dislociran obrat izdelave pomivalnih korit iz keramika v Radatovičih v občini Ozalj.

S kovinsko proizvodnjo se ukvarja TOZD Strojna industrija in gradbeni material v Brestanici (TOZD Sigmat), ki zaposluje 164 delavcev in ustvari 4 % CP. Proizvodni program te TOZD se je menjal in ni dorečen. TOZD Sigmat ima dislociran obrat v Vel. Podlogu, ki ima poliestersko proizvodnjo in kooperira s TOZD TAP.

TOZD TES oskrbuje lesne TOZD v Straži z energijo (električna energija, komprimiran zrak, ogrevanje) opravlja za vse TOZD zahtevnejša vzdrževalna in remontna opravila in transportne storitve. V TOZD-u TES je obrat družbene prehrane za potrebe lesnih TOZD v Straži.

TOZD BLP opravlja za vse TOZD nabavo surovin in repromaterialov, izvozno-uvozne posle in trženje proizvodov, v TOZD BLP sta salon pohištva v Novem mestu in skladišče materiala.

Delovna skupnost skupnega pomena Straža (DSSS) zaposluje 239 delavcev. V DSSS je služba za informatiko, analitsko-planska služba, računovodska služba, posebna finančna služba, kadrovsko-socialna služba, splošna služba, služba za varstvo pri delu in zavarovanje družbenega premoženja, razvojno raziskovalni center in kolegijski poslovodni organ DO s štabnimi funkcijami.

Delovno organizacijo vodi kolegijski poslovodni organ, ki ima predsednika, podpredsednika in tri člane. TOZD in DSSS vodijo individualni poslovodni organi.

Odgovornost TOZD za obveznosti DO je neomejena solidarnostna.

Lesna proizvodnja predstavlja 70 % celotne proizvodnje v DO in zaposluje 1971 delavcev. Večina finalnih lesnih proizvodov je namenjenih izvozu, pretežno na ameriški trg. Nelesna proizvodnja, ki zaposluje 489 delavcev, je usmerjena pretežno na jugoslovanski trg. Zaradi težav plasmaja doma, se v zadnjem času uspešno usmerja na evropski trg.

II. Pomanjkljivosti obstoječe organiziranosti

Novoles je bil do sprejetja ustavnih amandmajev leta 1971 oz. do leta 1973 enovita DO z obrati. V letu 1973 se je reorganiziral v 7 TOZD in DSSS. Po reorganizaciji je pripojil Mizarstvo Dvor (sedaj TOZD TGD), izgradil TOZD TAP v Trebnjem, izgradil TOZD TKO v Metliki, pripojil Sigmat, izločil komercialo iz DSSS in organiziral TOZD skupnega pomena (TOZD BLP), pripojil Splošno mizarstvo Krško in organiziral 2 TOZD (TOZD BOR in TOZD Lipa) in pripojil Industrijo gradbene keramike TOZD IKG (sedaj TOZD TPE) iz Račjega sela. Pripojil je še lesni obrat na Ruperč vrhu v (TOZD Žaga Straža) in lesni obrat v Mirni peči (v TOZD TDP).

Po spremembah zakona o združenem delu v letu 1976 si je Novoles prizadeval urediti kooperacijske odnose in programsko povezanost med TOZD po načelih skupnega prihodka in skupnega dohodka. Čeprav je imel Novoles pri urejanju dohodkovnih odnosov med TOZD nekatere izvirne rešitve, jih zaradi hitro spreminjajočih pogojev gospodarjenja ni uspel v celoti sistemsko realizirati in uporabiti.

Predvsem po letu 1980 se je Novoles ob tehnološki posodobitvi usmeril v specializacijo posameznih lesnih TOZD in njihovo povezanost v programske verige.

Taki usmeritvi in razvoju pa niso sledile spremembe v organiziranosti. Pomanjkljivosti obstoječe organiziranosti so postale resna ovira hitrejšega razvoja DO. Te pomanjkljivosti se odražajo tudi v poslabševanju gospodarskega stanja v DO, ki pa je tudi posledica izredno neugodnih splošnih gospodarskih razmer.

Slabosti obstoječe organiziranosti se odražajo zlasti v:

1. Preslabi povezanosti nabavne, proizvodne in prodajne funkcije. Posledica je prenašanje odgovornosti iz proizvodnih TOZD na TOZD BLP in obratno, kar se odraža tudi na gospodarskih rezultatih.

2. Premajhni odvisnosti – povezanosti tržne, razvojne in proizvodne funkcije. Posledica je motiviranje za preživete cilje – proizvodnja, prihodek, ne pa za doseganje čim boljšega ostanka dohodka – dobička.

3. Zadovoljevanju z naročili po samopostrežnem principu in popolni nestandardizaciji proizvodnje. Posledica so visoki stroški

proizvodnje, ožji program, kot smo ga sposobni ponuditi in motnje v proizvodnem procesu.

4. Preveč hierarhičnih nivojev, med katerimi niso jasno razmejene naloge (podvajanje nalog) in odgovornosti. Posledica so popačeni prenos in pogosto prepočasna reakcija – odgovor, ali pa te ni. Tak način dela terja veliko koordinacije in ukvarjanje s povsem operativnimi problemi v strukturah, ki bi se morale ukvarjati s strategijo in politiko vodenja. Operativni problemi onemogočajo posvečanje razvojnim nalogam.

5. Visoki interni realizaciji, ki zmanjšuje delež izvoza v celotnem prihodu, kar povzroča izpad prihodkov iz naslova deviznih stimulacij. Delež izvoza in deviznih stimulacij predstavlja v zadnjih treh letih 31 % delež v celotnem prihodu, brez upoštevanja interne realizacije pa bi bil ta delež 41 %.

6. Odnosi med TOZD, ki sodelujejo pri skupnem izdelku oz. programu, ki so vse preveč kompenzacijski in premalo tržni. Posledica je slabša dohodkovnost. Taki odnosi ne silijo k racionalizaciji proizvodnje. Dokaz za to je, da pogosto dosegamo s polizdelki na prostem trgu ugodnejšo ceno kot v kooperacijski proizvodnji, lastna cena polizdelka, vgrajena v končni proizvod, pa je doma vedno previsoka.

7. Podvajanju opravljanja posameznih funkcij oz. opravil v režiji. Število delavcev v režiji se v zadnjih letih giblje okoli 42 % vseh zaposlenih. K takemu razmerju prispeva svoj delež veliko število TOZD, ki so organizirani po enotnem principu, pa tudi podvajanje posameznih opravil v službah oz. TOZD skupnega pomena in TOZD proizvodnje. Z ozirom na to, da je precej funkcij, ki so združene v proizvodnem programu alociranih, je zamegljena odgovornost in občutek odgovornosti.

8. Oteženi možnosti koncentracije sredstev in njihovem usmerjanju od neperspektivnih k perspektivnim programom in naložbam.

9. Podvajanju kapacitet brez možnosti selitve teh tja, kjer so potrebe. Posledica je neracionalno trošenje sredstev in povečevanje stroškov proizvodnje. Posledica je tudi neusklajenost obremenitve posameznih kapacitet, kar povzroča ozka grla in motnje v proizvodnji ob še vedno pomanjkljivo izkoriščenih tehnoloških možnostih.

10. Usmerjenosti k prihodu, povečevanju vrednosti in količine in ne k stroškom, iskanju lastnih rezerv, kvaliteti in izkoriščanju lesne mase. Stroške zajemamo in ugotavljamo po stroškovnih mestih ne pa tudi po nosilcih stroškov – proizvodih. Z usmerjanjem na drobne prihranke izgubljam nekajkrat večje cilje.

11. Oteženem krmiljenju proizvodnje zaradi vse večje kooperativnosti in prevelikega števila TOZD na lesnem področju. Posledica je zamujena odprema in izpad realizacije, nepotrebne zaloge, ki bremenijo obratna sredstva, povečani stroški zaradi čakanja na odpremo, dodatno opravljene nepotrebne ure.

12. Izredno razdrobljenem spremljanju in postopkih ugotavljanja poslovnih in proizvodnih rezultatov, ki so kljub podpori sodobne informatike prepočasni in tako zmanjšujejo možnosti sprotnega in pravočasnega ukrepanja.

Čeprav smo navedli precej slabosti sedanje organiziranosti, moramo tudi priznati, da bi bilo možno nekatere odpraviti tudi brez reorganizacije. Obstoječa organiziranost ima tudi prednosti. Njena prednost je v obvladovanju manjših enot (največja TOZD ima 400 zaposlenih). Te prednosti ob reorganizaciji ne gre prezreti. Zato je težnja reorganizacije tudi ta, da delovne skupine – tehnološke otoke oblikujejo ne samo v sociološkem in samoupravnem pomenu, temveč tudi kot tehnološko zaokrožene celote in ekonomske enote. S tem želimo nadaljevati razvoj delovne skupine in ji dati celotno podobo ter možnost neposrednega odločanja o samoupravnih in ekonomskih zadevah, ki jo tangirajo.

III. Predlog reorganizacije

Po zakonu o združenem delu (293. člen) imajo delavci pravico in dolžnost opraviti ustrezne spremembe v organiziranju TOZD in DO, če se zaradi spremembe materialne osnove dela, njihovih tehničnih-tehnoloških in naravnih pogojev, proizvodne usmeritve in kraja, kjer se opravlja dejavnost, spremenijo pogoji, ki so obstajali ob reorganiziranju TOZD ali DO, ali če prenehajo pogoji po 287. členu ZZD.

Naše osnovno vodilo je oblikovanje programskih, tehnoloških in tržnih celot.

V poglavju III. tega gradiva smo nakazali osnovne pomanjkljivosti obstoječe organiziranosti – razdrobljenost proizvodnje in njena nepovezanost predvsem na lesnem delu. Kot take TOZD niso sposobne obvladovati in prevzemati kompleksne proizvodne in poslovne projekte ter biti same nosilke razvojne funkcije.

S predlogom reorganizacije želimo doseči drugačno proizvodno usmeritev in zagotoviti možnosti za uresničitev naslednjih ciljev:

- enotnost delovnega procesa, kar naj zagotavlja čim manj prekinitiv delovnega procesa in optimalno organizacijo dela;
- mesebno odvisnost vseh sodelujočih v proizvodnji (časovno, količinsko, kakovostno);
- skupno delo in skupen rezultat na programski, tehnološki in tržni celoti.

S predlagano organiziranostjo DO Novoles bodo v večji meri zagotovljeni pogoji po 287. členu ZZD – povezovanje proizvodnje v delovno celoto, vrednotenje delovne celote – programa na trgu – in uresničevanje samoupravnih pravic delavcev, kar vse v vse večji meri vpliva na družbeno in ekonomsko smotno upravljanje v DO Novoles.

Zato predlagamo združitev 10 TOZD lesne proizvodnje v 2 TOZD in sicer:

– **TOZD PRIMARNA PREDELAVA LESA, STRAŽA**, ki združuje pripravo hlodovine s skladiščem, proizvodnjo vezanega lesa, pripravo lesa, delovno enoto Soteska in energetiko s storitvami.

Osnovni smoter te TOZD je integralno izkoriščanje lesa. Najpomembnejši funkciji sta kvalitetna nabava lesa in izkoriščanje pri predelavi, v tehnološkem smislu pa obsega TOZD proizvodnjo od hloda do lepljenca in ostalih polizdelkov. Vključuje sedanjo proizvodnjo TOZD TVP, TOZD Žaga Straža, del proizvodnje (priprava surovin) TOZD TDP, TOZD TPI Soteska in TOZD TES Straža. TOZD TES opravlja največji delež energetskih storitev za primarno proizvodnjo. Tudi po reorganizaciji je smiselno ohraniti načrtovanje in izvajanje zahtevnejših vzdrževalnih in remontnih del na enem mestu, tekoče vzdrževanje pa opravljati na TOZD. Strojno delavnico TOZD TES gre razvijati kot programsko divizijo strojogradnje v povezavi s programi TOZD Strojna proizvodnja in oprema Brestanica. Obrat družbene prehrane sodi organizacijsko v delovno skupnost.

– **TOZD FINALNA PREDELAVA LESA, STRAŽA**, ki združuje lesno proizvodnjo od elementa (finalni polizdelek) do pohištva. Osnovni smoter te TOZD je kvalitetno delo in čimboljše trženje elementa, izdelka ali programa. Vključuje sedanjo proizvodnjo TOZD Lipa Kostanjevica, TOZD Bor Krško, TOZD TPE Račje selo, TG Dvor, TOZD TDP Straža, TOZD TSP Straža in TOZD TPP Novo mesto. V TOZD Finalna predelava lesa sodi tudi Salon pohištva, ki je sedaj sestavni del TOZD BLP.

Na področju kemijske proizvodnje ostajata:

– TOZD TAP, ki se poimenuje **TOZD POLIMERI, TREBNJE**, saj tak naziv bolj ustreza njegovi proizvodnji in razvoju. TOZD Polimeri se pripoji obrat poliesterske proizvodnje v Vel. Podlogu iz razloga, ker že sedaj kooperira s TOZD TAP (izdeluje podnožja za svetlobne kupole) in ker je njegov razvoj usmerjen v kemijsko in ne v kovinsko proizvodnjo. Obrat v Vel. Podlogu je sedaj sestavni del TOZD Sigmat Brestanica.

– TOZD TKO, ki se poimenuje **TOZD KOPALNIŠKA OPREMA, METLIKA** v sestavi katere je še naprej obrat v Radatovičih. Na področju kovinske proizvodnje ostaja TOZD Sigmat, ki se poimenuje **TOZD STROJNA PROIZVODNJA IN OPREMA, BRESTANICA**.

Funkcije TOZD BLP se porazdelijo med TOZD proizvodnje (nabava, Salon pohištva) in Delovno skupnost (prodaja, izvozno-uvozni posli, marketing).

V **DELOVNI SKUPNOSTI**, ki ima sedež v Straži, se opravljajo naloge vodenja DO, razvoja produkta v razvojno-raziskovalnem centru, prodaje in izvozno-uvozni posli v sektorju prodaje, organizacije, standardizacije in informatike v sektorju za organizacijo, standardizacijo in informatiko; planiranje analitika in računovodska opravila v gospodarsko-računovodskem sektorju; finančna opravila v posebni finačni službi; pravna, kadrovska in splošna opravila v sektorju pravnih, kadrovskih in splošnih zadev; priprava, izvajanje in nadzor nad izvajanjem investicij v sektorju za investicije.

TOZD so notranje organizirani v delovne enote, te pa v operativne enote (delovne skupine). TOZD je programska celota, delovna enota je profitni center, operativne enote pa so delovne skupine oz. tehnološki otoki. Sektorji v delovni skupnosti so notranje organizirani v službe in oddelke.

Predlagamo, da še naprej ohranimo vrsto in obseg odgovornosti TOZD za obveznosti DO in sicer neomejeno solidarnostno odgovornost.

S predlagano reorganizacijo želimo doseči decentralizacijo pobude in akcije, **centralizirane pa naj bi ostale samo strateške poslovne funkcije (trženje, strateški razvoj in marketing, ekonomika, finance in kadri)** ter opravljanje tistih opravil, katerih skupno opravljanje je smotno. Funkcijo DO bomo tako okrepili tudi z vidika pravno-tržnega subjekta.

Funkcije nove TOZD bomo razširili, s tem pa tudi njeno odločanje in odgovornost za ekonomiko, operativni razvoj (razvoj obstoječega programa), pripravo dela, krmiljenje proizvodnje, nabavo surovin in prepromaterialov, izvajanje samoupravnih in kadrovskih postopkov v okviru dogovorjene politike, tekoče vzdrževanje delovnih sredstev in priprav in inventivno dejavnost. Prodajna služba, ki je sicer organizirana na enem mestu v sektorju trženja se organizira po divizijah: primarna predelava lesa, finalna predelava lesa (notranje še finalni polizdečki in končni izdelki), proizvodnja polimerov, proizvodnja kopalniške opreme, strojna proizvodnja in oprema in je sestavni del trikotnika nabava – proizvodnja – prodaja v TOZD. TOZD dobi tudi funkcijo vodenja in upravljanja z informatiko.

Funkcije delovnih enot ostajajo organizacija izvedbe in izvedba plana proizvodnje, obvladovanje stroškov proizvodnje in standardov, odgovornost za kvaliteto dela oz. proizvodov, zagotavljanje pogojev za delo, organizacijsko-tehnološka spremljava proizvodnje in inventivna dejavnost.

Dislocirane delovne enote iz centra – sedeža TOZD imajo lahko še nekatere funkcije, ki so potrebne za samostojno delo.

Funkcionalni organiziranosti je potrebno čim bolj prilagoditi **samoupravno organiziranost**. V DO upravlja centralni delavski svet, v TOZD delavski svet TOZD, v delovni enoti pa zbor delavcev. Delovne skupine v delovni enoti bomo še naprej razvijali v samoupravnem, tehnološkem in ekonomskem smislu. Brez možnosti odločanja o zadevah, na katere ima organizacijska struktura oz. delavec vpliv, ni mogoče računati na motiviranost delavcev za doseganje boljših rezultatov dela in poslovanja, kar je neposreden cilj reorganizacije.

Na osnovi opredelitve do predloga makroorganiziranosti DO Novoles bomo pristopili k pripravi mezo in mikroorganiziranosti.

Pri pripravi notranje organiziranosti TOZD in DS bomo sledili divizijsko-produktivni organiziranosti (matrična organizacija) in ne klasični linijski organizaciji. Tak princip organiziranja ni bilo v celoti možno upoštevati pri organiziranju DO, saj je reorganizacija DO pogojena tudi z zahtevami samoupravne organiziranosti.

IV. Cilji reorganizacije

Z reorganizacijo želimo doseči naslednje neposredne cilje:

1. **Dati naboj aktivnosti** s koncentracijo in večjo propustnostjo znanja in njegovo povezanostjo z neposredno proizvodnjo.

2. **Doseči motiviranost** s čimbolj neposredno vezavo na proizvod, interaktivnim delom delovnih skupin (projektna skupine), upravljanjem hierarhičnih instanc in vezavo na neposredne rezultate dela.

3. **Decentralizacijo pobud in akcije** z ustvarjanjem pogojev za množice interakcij in centralizacijo samo strateških poslovnih funkcij (trženje, ekonomika, finance, kadri).

4. **Čimbolj neposredno povezanost razvoja – nabave – proizvodnje – prodaje.**

5. **Oblikovati zaokrožene tehnološke, programske in tržne celote** ter odpraviti omejitve, ki so organizacijsko in kadrovske umetno ustvarjene.

6. **Zmanjšanje kompenzacijske ekonomije** in kooperacijske odnose podrediti tržnemu načinu razmišljanja in obnašanja.

7. Proizvodno orientacijo podrediti tržni logiki in razmišljanju, katere cilj je ostanek dohodka – dobiček.

8. Spremeniti samopostrežni način poseganja v proizvodnjo z večjo programsko iniciativo proizvodnje, ki **temelji na standardizaciji.**

9. Usmerjati razvoj na področja oz. proizvode, ki so dohodkovno zanimivi (odločanje na osnovi marketinških raziskav) le v take programe **usmerjati naložbeni dinar.**

10. S pripojitvijo nabave proizvodnje **optimalizirati zaloge.** Te se lahko zmanjšajo najmanj še za milijardo dinarjev.

11. S poudarjanjem tržne logike želimo spodbuditi spoznanje, da je tudi **polizdelek tržno blago.** To nam omogoča tehnološka posodobitev in še vedno ne v celoti zapolnjene kapacitete.

12. **Razbremeniti proizvod režijskih stroškov** in obremenitev. Čeprav se je v leto dni znižala zaposlenost, se to ne pozna na administrativnih in tehničnih opravilih. Z reorganizacijo bomo znižali obseg režije na 30 do 35 % vseh zaposlenih. Osnovni cilj je zniževanje stroškov režije. Restriktivna politika zaposlovanja ne sme prizadeti kadrovanja mladih, strokovnih kadrov, specialistov na posameznih področjih dela.

13. Pri reorganizaciji bomo dali **posebno težo kadrovanju vodstvenih in vodilnih** kadrov. Na vseh nivojih ugotavljamo, da so ta dela pogosto neustrezno zasedena, kar povzroča nepotrebne težave v kooperacijskih odnosih in vpliva na notranje odnose.

14. Z znižanjem obsega interne realizacije bomo **povečali delež izvoza v celotnem prihodku** na približno 40–45 %, kar bo imelo za posledico večjo udeležbo na deviznih stimulacijah.

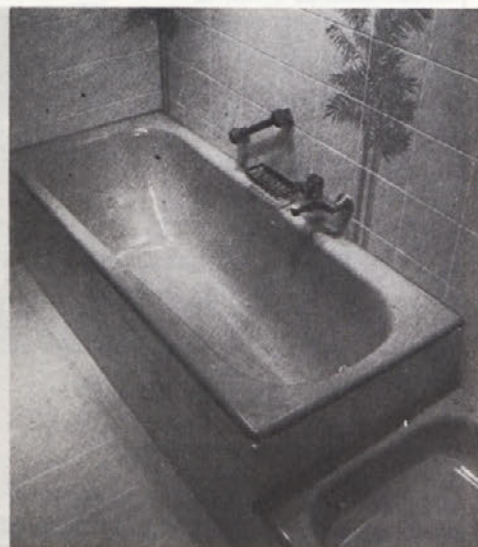
15. Usmeriti aktivnosti in pozornost strokovnjakov in poslovnih delavcev od majhnih prihrankov k **ciljem, ki pomenijo nekajkrat večje efekte.**

16. **Racionalizirati postopke poslovanja** (manj žiro računov) ažurirati le-te in s tem vplivati na ustvarjanje pogojev za ukrepanje in poslovne odločitve.

17. **Zagotoviti tak sistem oblikovanja in posredovanja informacij** (informacijski sistem) ter spremljanja proizvodnje, ki omogoča hitre in kvalitetne odločitve, prilagajanje okolju in spremljanje stroškov tudi po nosilcih stroškov – izdelka.

Zastavljeni cilji reorganizacije niso odvisni samo od formalne organiziranosti. Formalna organiziranost je lahko le instrument za doseganje teh ciljev. Realizacija ciljev je odvisna predvsem od nosilcev posameznih vlog – delavcev. Za uspešno izvedbo bodo potrebne tudi kadrovske rešitve in sprememba vedenjskih obrazcev – obnašanja.

Z ozirom na to, da v TOZD finalna predelava lesa združujemo TOZD, ki so v treh občinah (Novo mesto, Trebnje, Krško) in da bi lahko predstavljale meje družbenopolitičnih skupnosti oviro racionalne organiziranosti DO Novoles, se obvezujemo tudi v bodoče zagotavljati sredstva za nemoteno izvajanje obveznosti novih organizacijskih enot do DPS, kjer imajo te svoj sedež. Te odnose bomo regulirali po razgovorih v občinah, kjer imamo svojo proizvodnjo in predlagamo statusne spremembe.

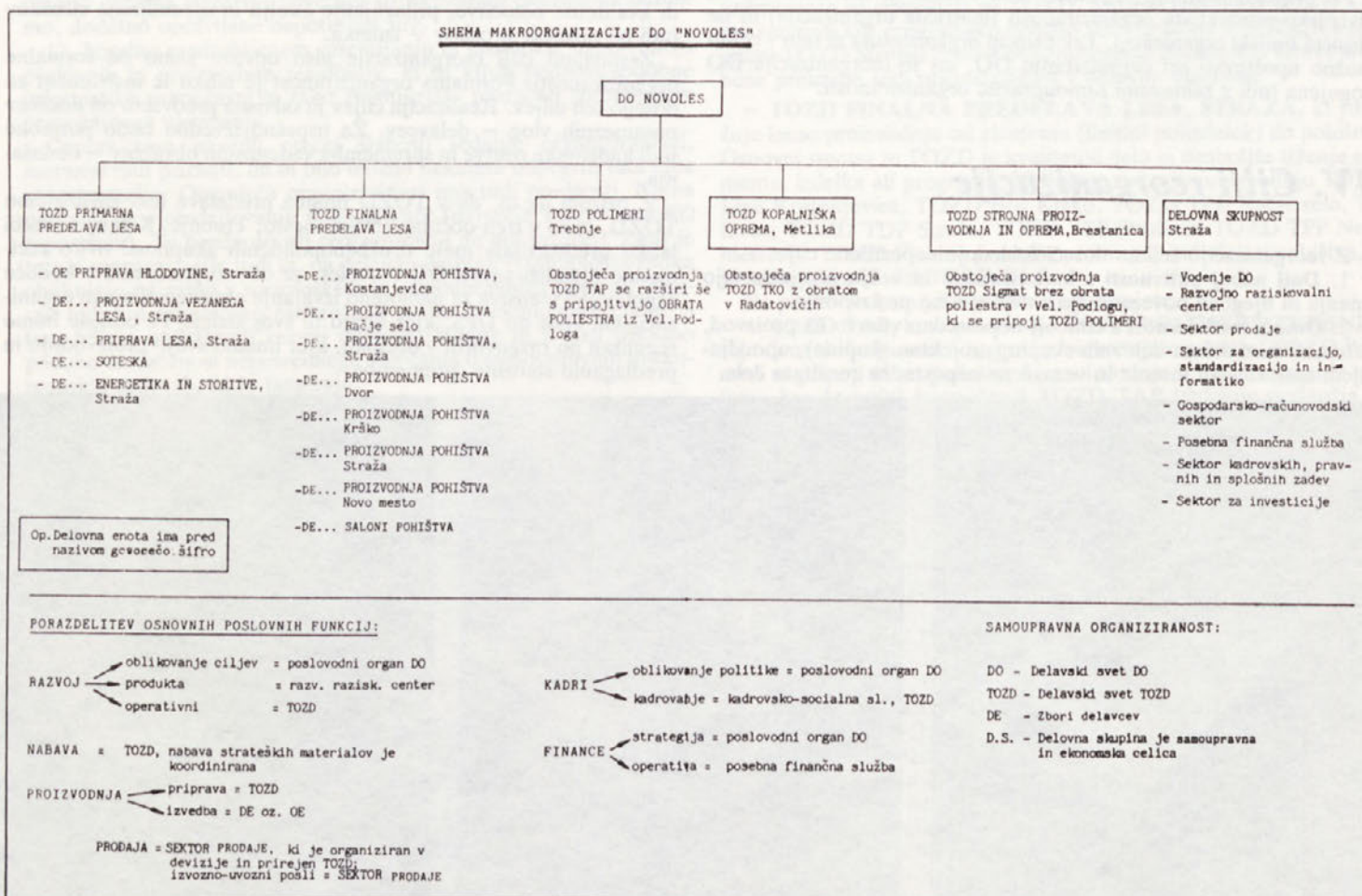

Rokovnik izdelave predloga in poteka aktivnosti samoupravne in poslovne reorganizacije DO Novoles

**Dobra
organizacija
je garant
uspeha**

AKTIVNOSTI	ORGANI	ROKI	OPOMBA
1a. Ugotovitev potrebe po reorganizaciji	DS DO, DS TOZD DPO-konferen. ZK	26.2.1988 22.4.1988	Informacija je bila dana ob predlogu organiziranosti KPO
1b. Imenovanje strokovne skupine za izdelavo strokovne podlage o reorganizaciji TOZD	DS DO	26.2.1988	SKLEP DS DO o načinu in času priprave STROKOVNE PODLAGE (obstoj – neobstoj pogojev iz 287. in 293. čl. ZZD)
2. Izdelava osnutka strok. podlage	strokovna skupina	maj	
3. Obravnava osnutka strok. podlage	KPO, PO	junij	usklajevanje
4. Izdelava predloga strok. podlage	strokovna skupina	junij	
5. Obravnava predloga strokovne podlage in programa usklajevanja SSA	KPO, PO DPO DO DS DO	27.6. do 30.6. 15.-20.7. 29.7.	Delavski svet DO da pobudo delavskim svetom TOZD za obravnavo predloga drugačne organiziranosti
6. Obravnava pobude DS DO o spremembi organiziranosti	DS TOZD, ki se reorganizirajo	1.8.-12.8.	DS TOZD sprejema pobudo in skliče zbor delavcev za odločanje o pogojih za reorganizacijo (strokovna podlaga)
7. Zbori delavcev TOZD	delavci TOZD, ki se reorganizirajo	do 25.8.	Odločanje – SKLEP, da obstajajo pogoji za reorganiziranje TOZD
8. Priprava SSA – SaS o združ. dela delavcev v TOZD, DSSS – statut TOZD, DSSS – SaS o združitvi v DO – statut DO	delovne skupine, strokovne službe	od 1.7. do 9.9.	usklajevanje med delovnimi skupinami osnutki SSA se pripravijo v skladu s predlagano reorganizacijo TOZD in s spremembami ZZD
9. Razprava o osnutkih SSA	DS DO, DS TOZD zbori delavcev	do 16.9.	Osnutke SSA DO da v razpravo DS DO Osnut. SSA TOZD da v razpr. DS TOZD
10. Usklajevanje	delovne skupine	do 23.9.	Obravnava in usklajevanje pripomb ter priprava predlogov SSA
11a. Predlog SSA in	DS DO, DS TOZD	do 29.9.	
11b. RAZPIS REFERENDUMA	DS DO, DS TOZD	za 15.10.	referendum: 1. SKLEP o organiziranju TOZD (v TOZD, ki se reorganizirajo) 2. o predlogu SSA – vse TOZD

HEMA MAKROORGANIZACIJE DO "NOVOLES"

Prikaz komunikacijske mreže v Novolesu

Plan razvoja računalniško podprtega informacijskega sistema Novolesa je zahteval povezavo vseh TOZD s centralnim računalnikom, lociranim v Straži.

Tako je Novoles v začetku leta 1986 podpisal pogodbo s Podjetjem za PTT promet o skupnem vlaganju v nabavo in montažo opreme za prenos podatkov. Po tej pogodbi naj bi dobili pravico do uporabe telefonskih linij na relacijah med Stražo in posameznimi TOZD. Do danes pogodba sicer še ni realizirana v celoti, vendar je večina TOZD vendar povezana v komunikacijsko mrežo. Groba shema komunikacijskih povezav je prikazana na sliki.

Fizično poteka prenos podatkov na tri načine:

- po najetih telefonskih linijah (BLP, TPP, TKO, BOR in Sigmat, Lipa, TPE in TAP, TPI),
- po običajnih telefonskih linijah (TGD),
- po lastni mreži (TOZD v Straži).

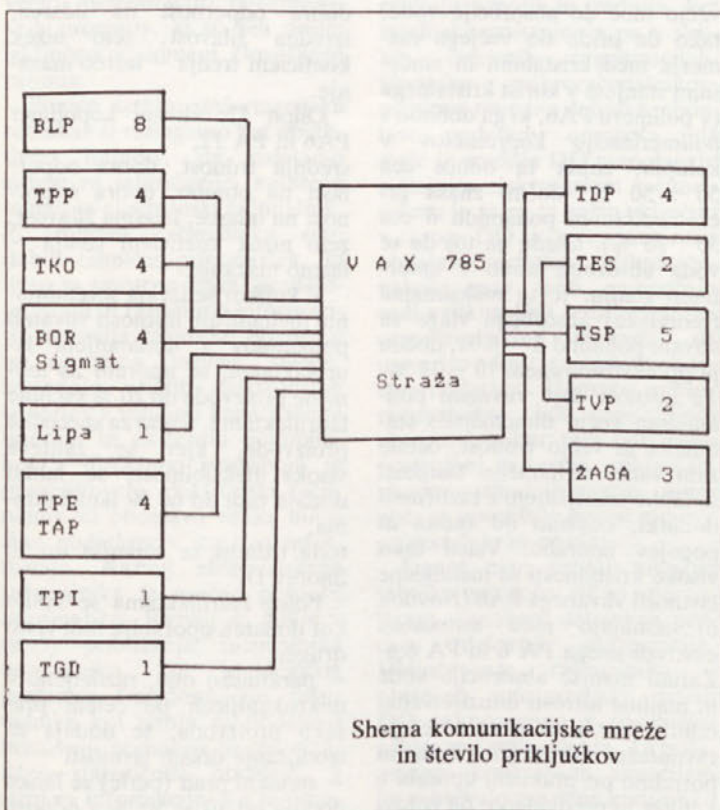
Za prva dva načina povezave potrebujemo tudi dodatno opremo (modeme, multipleksorje), ki omogočajo komunikacijo

na daljši razdalji, po potrebi z več priključki na isti fizični liniji. Na tako komunikacijsko mrežo lahko priključimo terminale za interaktivno delo in tiskalnike za izpise različnih list, ki so lahko priključeni direktno na linijo ali pa preko terminala. Namesto terminala lahko uporabljamo tudi obstoječe osebne računalnike, ki jih imajo posamezne TOZD.

Seveda je taka komunikacijska mreža tehnično zelo občutljiva in zahteva kar največjo skrb za pravilno delovanje in hitro odpravljanje napak. Težave lahko nastanejo tako v sami komunikacijski opremi (okvare modemov in multiprekursorjev), kot v samih telefonskih linijah zaradi raznih motenj oziroma fizičnih prekinitev linij (za kar je seveda odgovorna PTT).

Trenutno uporablja računalnik za pomoč pri svojem delu preko 250 delavcev Novolesa. Prav gotovo to število ni majhno in z gotovostjo trdim, da je obstoječa komunikacijska mreža Novolesa najboljše med vsemi DO v dolnjski regiji, seveda tudi zaradi velike razpršenosti TOZD.

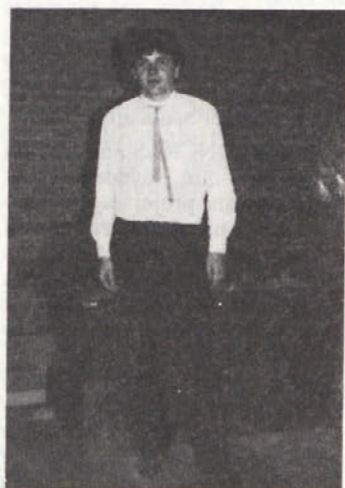
Metod Saje

INOVATOR

1. Priznanje za UNILES-ove inovatorje leta

Na slavnostni seji delavskega sveta slovenskega lesarskega giganta – sozd UNILES, ki je bila v vrhniškem »LIKU«, so podelili kar troje vrst priznanj; plakete SOZD-a, priznanje inovator leta in nagrade študentov za izbrane diplomske naloge. Največjo gospodarsko korist, 2 milijardi dinarjev je ustvarila skupina s Simonom Tihcem iz mariborskega »MARLES«-a za inovacijo mikroprocesor za sušenje lesa – MPS 2000. Priznanje inovator leta je dobil tudi Jakob Požar iz Javorjeve tovarne opažnih plošč, saj je lani prijavil kar šest inovacijskih predlogov, od katerih so štiri že uresničili. Gre za črpalko za notranji nanos lepila in druge izboljšave pri obrezovanju in odrezovanju lesa. Gospodarska korist teh predlogov je vredna 32 milijonov. Tretji Unilesov inovator leta je Stane ANTONČIČ iz Novolesa. Življenjsko dobo verige pri večlistni krožni žagi je s svojo inovacijo podaljšal najmanj za trikrat in s tem ustvaril Novolesu za 16,8 milijona dinarjev gospodarske koristi. Med dobitniki študentskih nagrad za diplomske naloge so trije diplomanti arhitekture (Saša Bajt-Cipmerman, Iztok Čančula in

Marjan Potočnik) in dva iz Biotehnične fakultete – smer lesarstvo (Igor Jelovčan in Jože Makoter). Plakete Unilesa pa so letos podelili predsedniku sozd-a Marjanu Planincu, ki je z 32 leti dela v lesarstvu svojevrsten starosta v slovenski lesni industriji, Binetu Kladniku iz Stola, Venceslavu Bizjaku iz Mebla in Biotehnični fakulteti – VTOZD lesarstvo, ki vse od svoje ustanovitve pred 14 leti s sozdom tesno sodeluje.

(Povzete iz članka objavljenega v časopisu »Delo« dne 29.6.1988)

2. Inovativna dejavnost na TOZD »ŽAGA«

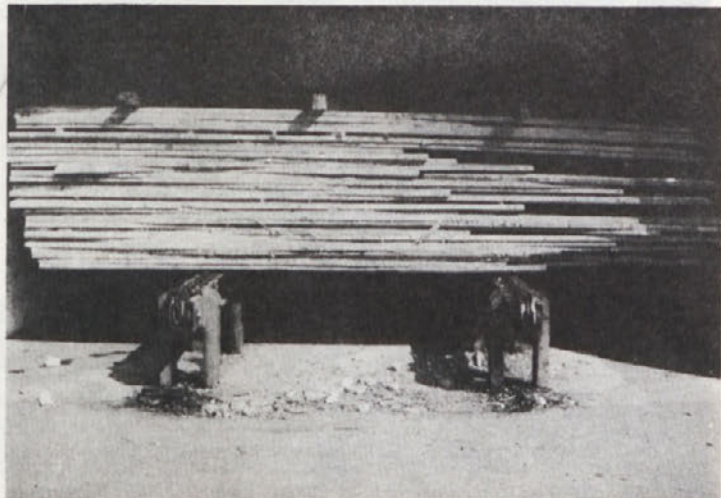
Razloga, zaradi katerih v današnji rubriki namenjam prostor v TOZD- »ŽAGA« sta predvsem seja delavskega sveta TOZD-a z dne 31.5.1988 in podelitev priznanja inovatorjem leta sozda UNILES.

31.5.1988 je delavski svet TOZD ŽAGA sprejel pomem-

bne sklepe v zvezi z izplačilom nadomestila sledečim inovatorjem:

1. ZADRAVC Francu v višini 117.581,- din. Navedeno vsoto je imenovani prejel za izboljšave na traku za odpadke pred drobil-

Nadaljevanje na 13. strani

Gnani transporter v delovanju, je med drugim, delavcem tozda ŽAGA prihranil prenekateri fizični napor.

cem PALMAN, ki ga je skrajšal in s tem privarčeval na prepotrebem prehodnem prostoru ter s tem zmanjšal ceno traku, ki ga je potrebno 2 x letno menjati. S tem je ustvaril za 1.015.072,- din letnega prihranka.

2. ZADRAVC Francu v višini 298.564,- din. Navedeno vsoto je prejel za napravo za označevanje desk, ki jo po lastni zamisli skonstruiral in izdelal. Naprava je avtomatsko vodena z elektro pnevmatskim ventilom, ki po potrebi označuje deske.

3. ANTONČIČ Stane v višini 1.156.780,- din. Navedeno vsoto je imenovan prejel za tehnično izboljšavo na vlečni transportni verigi stroja RAINMANN. Na TOZD ŽAGA imajo v oddelku decimirnici tri večlistne krožne žage. V več letih obratovanja so naleteli na nekatere težave pri samem vleku elementov skozi stroj zaradi iztrošenosti površine vlečne verige. Ko se je veriga iztrošila, so jo nadomestili z novo, ki pa po današnjih cenah stane 6500 DM. Letno so na TOZD-u zamenjali na vsakem stroju najmanj eno verigo, kar znaša 195 00 DM. Z inovativnim predlogom tov. ANTONČIČ-a se življenjska doba verig podaljša za trikrat. Predlog je že v veljavi od 20.2.1987 in se dobro obnese, TOZD ŽAGA prihrani velika denarna sredstva oz. devize.

Za navedeno inovacijo je tov. ANTONČIČ prejel poleg izplačila nadomestila tudi nagrado »INOVATOR LETA« sozd-a UNILES. Priznanje in denarno nagrado v višini 100.000,- din je tov. ANTONČIČ prejel iz rok predsednika sozd-a UNILES-a tov. Planinc Marjana v prostorih delovne organizacije LIKO Vrhnika.

4. ZADRAVC Franc in SIMONČIČ Martin vsak v višini po 280.940,- din. Avtorja sta prejela nadomestilo za rešitev sistema močenja hlodovine.

5. ZADRAVC Franc v višini 296.340,- din. Nagrado je tov.

Zadavec prejel za koristen predlog cenejšega načina mazanja žaginih listov.

6. ZADRAVC Franc v višini 1.637.087,- din. To je bila na tej seji najvišje potrjeno nadomestilo in v seriji inovacij tov. Zadravca ustvarila največji prihranek za TOZD ŽAGA.

V decimirnici na TOZD ŽAGA, so trije dozorni transporterji za deske, ki so potrebni za dovod desk k štirim prečnim cirkularjem. Transporterji so valjni in je potrebno z viličarjem oz. ročno poriniti paket približno devet metrov. Ker je z ročnim načinom zelo naporno so pakete rinili z viličarjem, s tem pa je prihajalo do poškodb same stavbe, valjčnega transporterja, viličarjev in rolo vrat v primeru, da ta niso bila dovolj dvignjena. Tako je poleg nastale materialne škode prihajalo tudi do zastojev proizvodnje, in ni bilo vedno na razpolago viličarjev, da bi pravočasno dodal zlozaj desk.

Z izdelavo in montažo gnanega transporterja odpadejo vse slabe strani, ki so našteje. Transporter je izdelan v TOZD ŽAGA, s tem da so uporabili odpadni transporter od lupilca hlodovine, ki so ga z nekaterimi spremembami usposobili in montirali.

Tokrat je Zadavec Franc bil avtor ali soavtor petih inovacij, vendar njegova bera koristnih predlogov in tehničnih izboljšav še ni izčrpana. V TOZD ŽAGA je še marsikatera novost, ki naši delovni organizaciji prinaša prihranek. Seveda bo o teh razpravljala komisija in predlagala DS v potrditev.

Primer tov. ZADRAVEC Franca nam pove, da se tudi na domačem dvorišču da z majhnimi materialnimi sredstvi marsikaj izboljšati in posodobiti. In ko bomo razmišljali vsi, o tem kako izboljšati dosedanji način dela, bomo sebi in svojim rezali debelejši kos kruha kot dandanes.

Doltar J.

Izdelava gnanega transporterja za deske katere avtor je najuspešnejši inovator TOZD-a ŽAGA Zadavec Franc. V ozadju stoji transporter.

Poliamidi – najrazširnejši konstrukcijski plastomeri – 2

Lastnosti osnovnih tipov NOVILONA in vpliv dodatkov na spremembe lastnosti

Reagirane na vlago:

Poliamidi absorbirajo vlago iz okolice. Vsečina absorbirane vlage je v ravnotežju z relativno vlago v okolici. Na to lastnost poliamidov je treba posebno paziti; ker se vsebina vlage odraža na vseh fizikalnih lastnostih. To se nanaša v prvi vrsti na tehnično najvažnejše poliamide 6 in 6,6, katerih lastnosti so podvržene največjim spremembam. Pri tem je vseeno, ali se vlaga absorbira v obliki pare iz atmosfere ali kot tekočina z direktnim vdorom. Voda deluje v poliamidu kot mehčalec in povečuje čvrstost proti udarcem in zvijanju, povečuje žilavost, raztezanje in elastičnost materiala. Po absorpciji vlage se materiali iz poliamida obnašajo odporno in postanejo praktično nezlomljivi. Zato je priporočljivo, da se neposredno po proizvodnji vskladiščijo v vlažni atmosferi, kjer material absorbira tisto količino vlage, ki je pričakovana pri uporabi. To je postopek kondicioniranja, po katerem se nato preverjajo fizikalne lastnosti. Pri absorpciji vlage prihaja do sprememb volumena poliamidnih delov, kar se mora upoštevati pri konstruiranju gotovih poliamidnih delov z večjo zahtevano toleranco.

Poliamidi, pridobljeni z vlivanjem v kalupe, imajo za razliko od ekstrudiranih poliamidov večjo moč do absorpcije vode, tako da pride do večjega razmerja med kristalnim in amorfim stanjem v korist kristalnega (v polimeru PA6, ki ga dobimo s polimerizacijo koprolaktov v kalupih, znaša ta odnos cca 50 : 50 %, dočim znaša pri ekstrudiranem poliamidu 6 cca 30 : 70 %). Glede na to, da se voda absorbira samo v amornem stanju, je to maksimalna (teoretska) absorpcija vlage za vlivani poliamid 6 – 8 %, dočim je pri ekstrudiranem 10 – 12 %. Ta lasnost daje vlivanim poliamidom večjo dimenzijsko stabilnost in večjo trdnost, ostale zahtevane mehanične lastnosti se lahko izboljšujejo z različnimi dodatki, odvisno od mesta in pogojev uporabe. Vsled tako visoke kristalnosti se mehanične lastnosti vlivanega PA6 (Novilon 6) nahajajo med lastnostmi ekstrudiranega PA 6 in PA 6,6. Zaradi manjše absorpcije vode in majhne hitrosti difuzije veliki odlitki skoraj nikoli ne dosežejo ravnotežne vlažnosti. Zato ni potrebno pri praktični uporabi v kolikor ni predvideno, da gotovi

deli stalno obratujejo v vodi, izvajati naknadne obdelave z vlaženjem (kondicioniranjem) vlivanih poliamidov, numerične vrednosti mehaničnih lastnosti se uporabijo kot pri suhem materialu.

Mehanične lastnosti

Za naše potrebe niso potrebne tablice z numeričnimi vrednostnimi lastnostmi. V kolikor je kdo posebej zainteresiran, jih lahko dobi v prospektu za Novilon. Tu samo prikazujemo, kako lahko vplivajo nekateri dodatki, npr. lamillaktam ali olje, na spremembe, oziroma na uveljavljanje nakaterih željenih lastnosti.

Novilon 6: vlivani poliamid 6, visoka trdnost, visoka vlečna in tlačna čvrstost, visok modul elastičnosti, izredna odpornost na izrabo.

Novilon 6 12 C90: kopolimer PA6 in PA 12 z 10 % PA 12, srednja trdnost, izboljšana odpornost na udarce in povečana elastičnost.

Novilon 6 12 C80: kopolimer PA6 in PA12 z 20 % PA12, manjša trdnost, večja odpornost na udarce, dobra odpornost na udarce z hladnim zarezovanjem in manjši modul elastičnosti.

Oilon 6: vlivani kopolimer PA6 in PA12, srednja trdnost, dobra odpornost na obrabo, dobra odpornost na udarce, izredna žilavost, zelo nizek koeficient trenja – lastno mazanje.

Oilon 12: vlivani kopolimer PA6 in PA 12, srednja trdnost, dobra odpornost na obrabo, dobra odpornost na udarce, izredna žilavost, zelo nizek koeficient trenja – lastno mazanje.

V kolikor se izvaja spreminjanje mehaničnih lastnosti vlivanih poliamidov z dodajanjem laurillaktama, se uporabi za tehnične proizvode do 20 % vsebine laurillaktama. Samo za specialne proizvode, kjer se zahteva visoka fleksibilnost, se lahko dodaja tudi do 60 % lamillaktama, toda trdnost se zmanjša do 50 Snorev D.

Poleg laurillaktama se lahko kot dodatek uporablja tudi vrsto drugih:

– parafinsko olje, razdeljeno v mikrokapljicah po celem preseku proizvoda, se dodaja za izboljšanje drsnih lastnosti – stekleni prah (perle) se lahko dodaja od 10 – 50 % v odnosu

do laktama, pač glede na zahte-
vane lastnosti gotovega izdelka.
Najpogosteje se uporablja 50 %.
Takšen proizvod ima izredne
lastnosti in ne absorbira vlage,
kar zagotavlja dimenzijsko sta-
bilnost

– kaolin povečuje kristalizacijo
pri polimerizaciji in tako tudi vse
lastnosti, ki izvirajo iz kristalno-
sti polimera

– talk izboljšuje drsne lastnosti
– molibden disulfid povečuje
trdnost in druge lastnosti

– grafit izboljšuje drsne lastno-
sti.

Izbor dodatkov s podobnimi
efekti se opravi po potrebi,
glede na ceno in možnost naba-
ve.

Uvedba računalniško zasnovanega informacijskega sistema

Živimo v dobi velikih spre-
memb in doživljamo pravo »eks-
plozijo« informacij. Mirno lahko
rečemo, da prihaja doba infor-
matike, oziroma »informacijske
tehnike«. Današnji informacijski
sistemi ne morejo zajeti celotne
količine informacij; njihove
zmožljivosti so vse prej kot
zadostne. Posledice takšnega
stanja se kažejo neposredno:
velik del informacij prihaja k
uporabnikom z znatno zamudo,
ker nenehno narašča količina
neizkoriščenih informacij. V
nekaterih panogah je že čutiti
pomanjkanje nujno potrebnih
ažurnih in točnih informacij, ki
so potrebne pri odločitvah za
optimalne rešitve. Zato zahteva
sodobna tehnologija vedno
večjo mehanizacijo informacijskih
procesov, ki so bili doslej
izključno v domeni človeškega
razuma.

Pomen izraza »informacijska
tehnika« si razlagamo kot objek-
tivno nujnost, da izdelamo
sistem za informacije, katerega
temelj je elektronski računalnik.
Z izumom računalnika smo
dobili tehnični pripomoček, ki
hitro in smotno zbira, predelu-
je, hrani in razdeljuje informacijo,
opravlja računske operacije
in sprejema logične sklepe.
Izgradnja velikih elektronskih
sistemov z velikimi kapacitetami
internih in eksternih pomnilni-
kov z direktnim pristopom je
preoblikovala elektronski raču-
nalnik za obdelavo velike mno-
žine podatkov v stroj za infor-
macije. Razvoj elektronskega
računalnika je močno pospešil
informatiko. Razvoj se giblje v
smeri približanja računalnika
uporabniku, kar je logična
posledica transformacije raču-
nalnika kot stroja za obdelavo
masovnih podatkov in matema-
tično–statističnih obdelav, v
stroj za informacije. To je omo-

Kemične lastnosti

Vlivi poliamidi imajo zelo
dobro kemično odpornost na
organska razredčila, vodene raz-
topine nevtralnih in alkalnih
medijev (na alkohole, ketone,
estere, olja, sredstva za pranje).
Neobstoje so v koncentriranih
kislinah, fenolih, prostih halogenih
in v drugih zelo oksidirajočih
sredstvih. Fiziološko so nenevarni.
Vse ostale lastnosti vlianih
poliamidov so zelo specifične in
potrebno je znanje specialistov
za določena področja.

V naslednjem nadaljevanju bo
obdelana »Uporaba Novilona«.

Barbarić Lucija, dipl. ing.
kemije
Razvoj kemije

gočila proizvodnja relativno
cenjenih eksternih pomnilnikov
velikih kapacitet, ki dopuščajo
neposreden pristop do infor-
macij. Razen tega obstajajo
naprave (terminali, CRT, dis-
play terminali itd.), ki omogo-
čajo uporabniku, da neposredno
upravlja z računalnikom.
Nadaljnji tehnični razvoj elek-
tronike je privedel do neslutnih
izpolnitev računalnikov. Izdelani
so računalniki malih dimenzij, a
velikih kapacitet in hitrosti
obdelave podatkov.

Posebno hitro ekspanzijo
imajo t.i. mikroročunalniki, ki
lahko delajo kot samostojni
sistemi, ali pa kot satelitska
postrojenja velikih sistemov.
Kot samostojni sistemi se upo-
rabljajo v malih in srednjih, kot
satelitska postrojenja pa v veli-
kih delovnih organizacijah.
Uporaba mikroročunalnikov,
oziroma tovrstna tehnika obde-
lave podatkov omogoča, da
male in srednje DO razpolagajo
z lastnim elektronskim računal-
nikom in se na ta način vključijo
v krog DO z avtomatizirano
obdelavo podatkov. Mikroroču-
nalniki prav tako omogočajo
tudi velikim DO z dislociranimi
organizacijskimi enotami, da
ustvarijo edinstveni sistem obde-
lave podatkov. Uporaba mikro-
računalnikov kot samostojnih
sistemov, kakor tudi satelitskih
postrojenj in raznih priključnih
vhodno–izhodnih naprav, omo-
goča in pospešuje porast njihove
proizvodnje in prodaje.

Danes nam razvoj tovrstne
tehnike omogoča, da jo uporab-
ljamo v vsakem delovnem pro-
cesu delovne organizacije.
Vključevanje računalnika v
obstoječi informacijski sistem
DO je povezano s posebnimi
zahtevami prilaganja. Ta pril-
aganja konkretnim situacijam
pa zahtevajo posebne kadrovske

in softverske rešitve. Rešitve pa
je treba plačati z denarjem in
časom. Danes je treba podatke
na določen način pripraviti, pre-
den z njimi napolnimo računal-
nik. Od tehnike polnjenja raču-
nalnika in dobivanja rezultatov
je namreč odvisna raven integra-
cije elektronske tehnike za pre-
delavo podatkov v informacijs-
kem sistemu. Kljub temu, da je
narejenih že precej poskusov z
namenom, da bi računalniki
opravljali tudi inteligenčne
funkcije in reševali naloge, za
katere je potreben razum, kot ga
ima človek, so le – ti še vedno
nemi, gluhi in skoraj slepi.

Vsaka delovna organizacija
ima zgrajen določen informacijski
sistem, ki lahko zastavljene
naloge bolje ali slabše izpolnjuje,
kar zavisi od sredstev, ki se
uporabljajo za obdelavo podat-
kov. Znotraj same delovne orga-
nizacije obstaja cela vrsta odno-
sov med TOZD-i in posameznimi
službami, ki obstajajo v
TOZD-ih, ter skupnimi služ-
bami na nivoju delovne organi-
zacije. Delovna organizacija
tako predstavlja sistem, ki je
sestavljen iz posameznih ele-
mentov, t.j. TOZD-ov in služb.

Delovna organizacija ima cilj, ki
se lahko doseže samo, če ele-
menti v njej funkcionirajo tako,
da dosežejo svoje cilje, ki pa so
zopet sestavni del cilja delovne
organizacije. Vsaka delovna
organizacija je soočena s proble-
mi, katere lahko rešuje samo s
pomočjo poslovnih odločitev,
osnovanimi na točnih in kvalit-
etnih informacijah. Kvalitetne
informacije pa so rezultat zbira-
nja obdelav, čunjanja in dostave
za uporabo prave informacije na
pravo mesto in pravi čas. Kvali-
tetno obdelavo podatkov pa
lahko dosežemo z uporabo
sodobnih sredstev za obdelavo
podatkov. Zato se v vsakodnev-
nem govoru omenja informacijski
sistem DO, za katerega se
predpostavlja, da se za potrebe
upravljanja obdeluje podatke na
elektronskem računalniku. V
današnjem času velikega tehnič-
nega napredka, ob osvajanju

novih tehnoloških postopkov in
ob visoki produktivnosti na eni,
ter ob močni konkurenci na
tržišču na drugi strani, je želja
delovnih organizacij, da bi
poslovale čim bolj rentabilno in
sodobno, toliko bolj upravičen.

To pa uspeva le tistim delovnim
organizacijam, ki svoje poslova-
nje organizirajo tako, da lahko
zajemajo kar največ podatkov,
jih čim hitreje obdelujejo in na
osnovi dobljenih rezultatov
določijo ukrepe za spremljanje
dogajanj. Prav ta želja po pravo-
časnem ukrepanju nas pogosto
postavi pred probleme, ki
močno presegajo človeške
zmožnosti.

Vse večje kopičenje najra-
zličnejših podatkov in informacij
je prisililo človeka, da je pričel
za obdelavo te množice podat-
kov uporabljati stroje. Najso-
dobnejši med temi stroji so elek-
tronski računalniki. Ti so spo-
sobni pod nadzorstvom človeka,
na osnovi ukazov v programih,
ki jih je napisal človek, zajeti,
obdelati, shraniti in posredovati
vso to množico informacij.

Edino elektronski računalnik
nam lahko posreduje prave
informacije na pravo mesto v
ustrezni obliki in v najkrajšem
času. To pa je že naloga infor-
macijskega sistema delovne
organizacije in končno tudi cilj,
h kateremu teži vsaka delovna
organizacija. Dosežemo ga
lahko samo z uporabo ustrezn-
nega sistema za obdelavo podat-
kov.

Pojasniti pogoje za uspešno
vedbo računalniško zasnova-
nega informacijskega sistema
nikakor ni lahka naloga. Pogoji
za načrtovanje in uspešno
vedbo računalniško zasnova-
nega informacijskega sistema
DO so dani šele, ko je v delovni
organizaciji vpeljan informacijski
sistem do stopnje, pri kateri
je urejeno označevanje (šifriranje)
pojmov in dosledna določitev
potrebnih informacij. Zato k
računalniški obdelavi podatkov
ne pristopimo v fazi, ko ugotav-
ljamo, da nimamo za prehod na

avtomatsko obdelavo podatkov niti idejne zasnove informacijskega sistema. Končni cilj avtomatizirane obdelave podatkov je organizacija baze podatkov, ki je osnova novega informacijskega sistema z avtomatizirano obdelavo podatkov. Organizacija banke podatkov je prenos že urejenih bazičnih podatkov na eksterne pomnilnike računalniškega sistema v strukturi, ki jo zahtevajo sistem in programi obdelave. Računalnik pride torej do polne veljave šele tedaj, ko z ozirom na nove možnosti urejevanja, obdelovanja in shranjevanja podatkov, spremenimo tudi druge strani poslovnega informacijskega sistema. Z uporabo računalnika za obdelavo podatkov je dan pogoj, da DO izgradi učinkovitejši informacijski sistem. Za izgradnjo tako zasnovanega informacijskega sistema pa mora DO imeti strokoven kader, ki je zmožen izpeljati tako organizacijo obdelave podatkov, ki ustreza zahtevam informacijskega sistema.

Pred samim uvajanjem računalniško zasnovanega informacijskega sistema DO in nabave elektronskega računalnika, so vse službe DO dolžne dostaviti zahteve za potrebne informacije, da se na osnovi teh zahtev določi tako računalniško konfiguracijo, ki zadosti potrebam. Ker pa danes obstaja ogromno število različnih sredstev in naprav za avtomatizirano obdelavo podatkov, je zelo težko izbrati sistem, za katerega bi z gotovostjo trdili, da omogoča maksimalno povezanost vseh faz obdelave z najnižjimi stroški zbiranja in obdelave, oziroma optimalno izkoriščanje elementov sistema. Zato mora delovna organizacija pred odločitvijo o izbiri dobavitelja in tipa računalnika vedeti, kakšen računalnik je najbolj primeren, šele nato pa se v skladu s temi potrebami odloči za konkretno nabavo. Da bi kar najbolj preučili in ocenili tehnične karakteristike in možnosti uporabe računalnika za potrebe DO, bi le – te morali primerjati s karakteristikami »velikih«, »srednjih« in »mikro« – računalniškimi sistemi. Često pa taka kvantifikacija računalniških sistemov podzavestno inicira mišljenje, da so veliki sistemi primerni za velike, mali pa za manjše delovne organizacije. To pa velja le, če hkrati upoštevamo tudi obseg obdelav. Avtomatiziran sistem obdelave, v smislu najpopolnejše organizacije obdelave in sistem baze podatkov, prav gotovo ni mogoče vzpostaviti z dokaj omejenimi možnostmi kapacitet mikroročunalnika.

Dostikrat pa tudi mikroročunalniki prav uspešno rešujejo

določena področja velikih delovnih organizacij. Splošno pravilo je: če mikroročunalnik zadovoljuje oz. izpolnjuje želje po zahtevanih informacijah v danem času in, če se, gledano perspektivno vsaj nekaj let vnaprej, njegova izkoriščenost približa neki povprečni izkoriščenosti, je prav gotovo odločitev zanj smotrna. Če pa so informacijske potrebe takšne narave in takšnega obsega, da presegaajo njihovo zmogljivost, je treba poiskati rešitev v velikem računalniškem sistemu, kjer lahko mikroročunalnik prevzame vlogo posrednika podatkov do velike centralne enote (inteligentni terminal).

Proizvodnjo mikroročunalnikov je omogočila predvsem nova tehnologija, ki se je pojavila pred kakimi desetimi leti – tehnologija integriranih vezij. Vzemimo na primer mikroročunalnik družbe IBM familije, ki je precej moderen računalnik, uspešno ga prodajajo, zelo ga cenijo in je tudi precej zmojljiv; je majhnih dimenzij in zgrajen v kompaktni namizni izvedbi. Njegove odlike so nesporne: majhen je, ima majhno porabo energije, je tudi hiter in, kar je najbolj pomembno, neprimerno cenejši je od svojega velikega brata.

Era mikroročunalnikov torej odpira novo obdobje, ko se bo začela njihova množična uporaba in kmalu bo napočil čas, ko bomo imeli takšne računalnike v bankah, uradih, delovnih organizacijah in drugod.

Sredstva za avtomatsko obdelavo podatkov (računalniki) pomenijo zbiranje, prenašanje in uresničevanje informacij.

Seveda pa pomenijo računalniki (ne glede na stopnjo njihove velikosti in sposobnosti) le orodje, ki lahko odlično zamenja človeka pri rutinskih poslih, za kvalitetnejše odločanje.

Kljub temu pa nikoli ne bo dovolj poudarjena pomembnost odločitve za ustrezní računalnik in usodnost te odločitve. Usmerjati jo mora potreba DO na eni strani, na drugi pa organizacijsko načelo ekonomičnosti. Največja težava je v tem, ker organizacijska teorija še ni razvila metodologije za kvantificirano ugotavljanje vrednosti informacij, zato pa tudi primerjalna analiza nima vseh komponent.

Vrednost računalnika je izračunljiva, vrednost informacije pa je subjektivna: vredna je toliko, kolikor velja odnos do nje.

Vrste in značilnosti poslovnih informacijskih sistemov

Vsaka delovna organizacija (DO) je živ organizem. In kot v vsakem organizmu je tudi v njej tendenca, da živi in se razvija. Kot vsak drug organizem mora zato uskladiti delo svojih organov in se prilagajati okolici. To je dinamičen proces, v katerem bolje uspeva tista DO, ki doseže boljšo usklajenost dela notranjih organov ter predvsem boljšo prilagodljivost spreminjajoči se okolici. Dobro prilagodljivost navzven in tudi med organi navznoter pa doseže tista DO, ki pravilno in hitro reagira na nastale spremembe oziroma stanja. Hitrost reagiranja je odvisna od hitrosti informacije o spremembi stanja, hitrosti odločanja in hitrosti delovanja. Reakcije se torej izražajo v obliki poslovnih odločitev in v primerem delovanju. Na pravilnost in pravočasnost poslovnih odločitev pa vplivajo predvsem informacije, ki jih DO ima in dobiva. Ker se poslovne odločitve delovnih ljudi snujejo na informacijah o nekem dogodku, ki je nastal ali pa se njegov nastanek pričakuje, si ni mogoče predstavljati DO, v kateri bi shajali brez informacij za načrtovanje, ostvarjanje in nadziranje poslovnih funkcij. Da bi bile odločitve smotrne, se morajo le-te snovati na obstoječih in točnih informacijah. Take informacije pa lahko da, samo smotrno izdelan informacijski sistem (IS), ki ga ima boljše ali slabše urejena vsaka delovna organizacija.

Informacijske sisteme obravnavamo s stališča DO in kot njen sestavni del. V delovni organizaciji eksistirajo podsistemi, ki so konceptijsko zajeti v informacijskem sistemu organizacije. Podsistemi pa ne zadovoljujejo samo potrebe po informacijah organizacijskih enot, zaradi katerih so nastali. Delni sistemi (podsistemi) se več ali manj tudi v začetku planirajo kot integralni sestavni deli celotnega sistema ter se skupno in postopno izgrajujejo. Svojestvenost celotnega sistema ostane ohranjena zaradi specifičnega oblikovanja informacijskih tokov med delnimi

sistemi, ki se prav tako že v začetku koncipirajo kot elementi celotnega sistema. Informacijski sistem, oziroma DO, ki je sestavljena iz več med seboj povezanih sistemov, ne moremo obravnavati v celoti in brez koordinacije med podsistemi. Zato je poseben problem s stališča upravljanja na najvišjem nivoju prav usklajevanje skupnega delovanja in akcij posameznih sistemov. Pri tem so nekateri sistemi pomembnejši, nekateri pa imajo na koordinacijo tako velik vpliv, da jih je smiselno obravnavati samostojno. Razlog za uvedbo koordinacije, ne samo za informacijske sisteme, pač pa za vse sisteme v DO, je poenotenje delovanja in polna informiranost vseh oddelkov o trenutnem stanju in predvidenih korakih. Področje koordinacije ima za DO in s tem na informacijski sistem odločujoč vpliv, ki se odraža v uspešnosti DO v lastnem okolju.

Informacijski sistem DO obsega zbiranje, pomnjenje, predelavo, dostavo in koriščenje informacij v delovni organizaciji. Uspešnost informacijskega sistema v DO zavisi od organizacije, zbiranja, obdelave in dostave informacij. V glavnem pa IS delovne organizacije nima nikakršne druge naloge in cilja kot to, da pravo informacijo dostavi na pravo mesto v pravem času. Najboljši IS je tisti, ki to funkcijo izvršuje z najnižjimi stroški.¹ (dr. Slavko Dobrenič: Minikomputori i njihova primjeva u radnim organizacijama) Kadar govorimo o informacijskem sistemu, ne smemo misliti samo na sredstva za avtomatsko obdelavo podatkov (AOP), oziroma na računalniško obdelavo podatkov, čeprav ne moremo iti mimo dejstva, da so prav moderni elektronski računalniški sistemi z množico raznih perifernih enot pospešili razvoj informacijskih sistemov. Zato danes pod pojmom »Informacijski sistem« razumemo abstraktno in poenostavljeno obliko nekaterih ali vseh aktivnosti kake organizacije, v podatke in postopke v elektronskih računal-

Razvojni center:

Boris Hribernik, dipl. oec.

 novoles

nikih. Prvi opis določa torej bistvo abstraktnih, drugi pa bistvo realnih informacijskih sistemov. V praksi nastopajo samo realni informacijski sistemi, ki delujejo v postavljenih časovnih mejah. Za realni informacijski sistem je bistveno, da zajema izredno velike količine podatkov in da omogoča čim lažji dostop do teh podatkov, bodisi zaradi njihove obdelave s programi, bodisi zaradi njihovega izhoda iz računalnika. Zato mora informacijski sistem DO nuditi zadovoljivo sliko dogajanja v realnem sistemu ter dejansko stanje prikazati verodostojno in ga pravočasno posredovati porabniku, poleg tega pa mora biti elastičen, da se lahko prilagaja spremembam v okolici in realnejemu stanju; vse to pa mora vršiti na najracionalnejši način.

Čeprav literatura razvršča poslovne informacijske sisteme na različne načine, pa v osnovi vsebinskega razvrščanja le nastopata dve razsežnosti: usmerjenost in integriranost teh sistemov.

Glede na usmerjenost moramo razlikovati:²

- običajni oz. klasični informacijski sistem,
- upravljalni informacijski sistem.

Glede integriranosti poslovnih informacijskih sistemov pa ločimo:² (Ivan Turk: Izgradnja sistema poslovnih informacij

- neintegrirani informacijski sistem,
- integrirani informacijski sistem.

Značilnost običajnega informacijskega sistema je, da je pretežno usmerjen v pretekla dogajanja. Pri običajnem informacijskem sistemu se o preteklih poslovnih procesih in stanjih rutinsko zbirajo podatki ter na podlagi teh oblikujejo informacije. Pri običajnem informacijskem sistemu niso poznane tako imenovane povratne informacije, ki bi omogočale proučevanje odnikov ostvarjenega od načrtovanega.

Če informacijski sistem usmerimo k oblikovanju informacij za upravljanje, pa lahko govorimo o upravljalnem informacijskem sistemu, katerega značilnost je, da je z vidika potreb pri upravljanju usmerjen tako v pretekla kot v sedanja in prihodnja dogajanja, pri čemer pa mu daje preteklost podlago za usmerjanje prihodnosti. Zasnovan je tako, da ima svoje izhodišče v potrebah po poslovnih informacijah za načrtovanje, ostvarjanje in nadziranje ob pravem času in na pravem kraju. Zato so v tem sistemu vgrajene načrtovane velikosti in poznane tako imenovane povratne informacije, ki omogočajo upravljanje na podlagi izjem. Izgradnjo upravljalnega informacijskega sistema kot ene

izmed višjih oblik informacijskega sistema delovne organizacije si danes ne moremo predstavljati in v celoti uresničiti, če vanj ne vključimo računalnik.

V prizadevanju, da se upravljalni informacijski sistem še naprej razvija, obstojajo poizkusi pretvorbe le - tega v tako imenovani **integralni informacijski sistem**, ki naj bi predstavljal eno izmed najvišjih oblik informacijskega sistema delovne organizacije. **Ena izmed bistvenih značilnosti tega informacijskega sistema je, da upošteva medsebojno povezanost vseh poslovnih funkcij in je z vidika celotne delovne organizacije grajen tako, da upošteva potrebe pri vsaki poslovni funkciji posebej.**

Takšen informacijski sistem je lahko sestavljen iz več podsistemov tako, da se podatek, ki vstopa v posamezen podsistem, ne pojavlja več na isti način tudi pri kakem drugem podsistemu. Integracijo delnih informacijskih sistemov in sintezo teh v informacijski sistem nam omogoča šele računalnik izredno velikih kapacitet, s katerim je mogoče posamezen podatek z enkratnim vstopom v sistem obdelati skladno s potrebami katerekoli funkcije.

Običajni informacijski sistem je praviloma neintegrirani, upravljalni informacijski sistem pa je integrirani informacijski sistem, čeprav takšna povezava ni vedno nujna. Značilnost neintegriranega informacijskega sistema je, da je ločeno vzpostavljen tako po poslovnih funkcijah kakor tudi po značaju podatkov in ne upošteva njihove medsebojne povezanosti podatek pa lahko ločeno nastopa v več delnih informacijskih sistemih. Zaradi teh nepovezanosti delnih informacijskih sistemov pa ni mogoče o njih govoriti kot o podsistemih v pravem smislu. Kljub vsem tem ugotovitvam pa je neintegrirani informacijski sistem le najbolj pogost v delovnih organizacijah.

Razvoj posplošenih sistemskih konceptov za zbiranje, urejanje in dedukcijo informacij v določeni organizaciji se je začel šteti za razvoj informacijskih sistemov. Ta razvoj je do danes izoblikoval nekoliko različnih pogledov nanje in s tem ustvaril različne pomene pojma informacijski sistem. Zavedajoč se, da je informacijski sistem še nepopolno definiran, preprosto iz razloga, ker so informacijski sistemi razmeroma nov pojem, ki hitro menja tako vsebino kot obliko, ni bil naš namen najti eksaktno definicijo informacijskega sistema. Namesto tega smo orisali vrste in značilnosti informacijskih sistemov in tako na ta način le posredno opisali informacijski sistem.

Razvojni center:
Boris Hribernik, dipl. oec.

Pulz in merjenje pulza

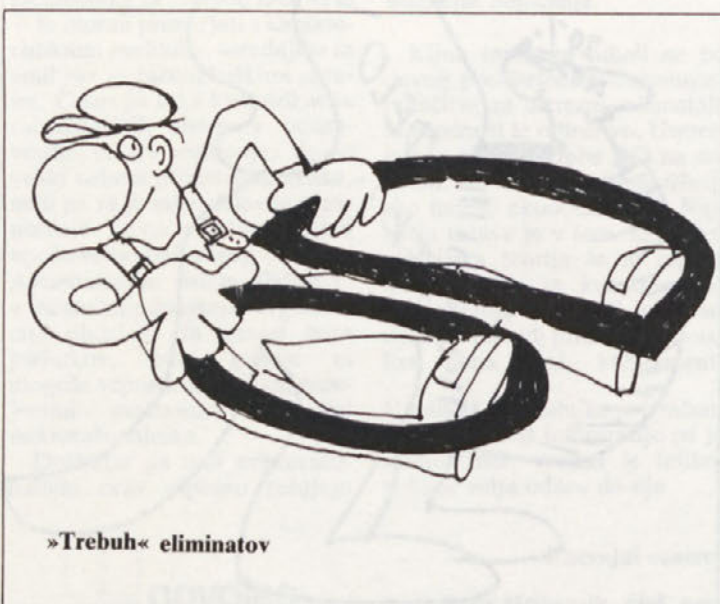
Pulziranje arterijske stene povzročajo valovi krvi, ki nastanejo ob utripanju srca.

so naslednje karakteristike pulza:

Pulz je lahko: poln, trd, mehak, upočasnen, nepravilen, nitost kot pri šoku, nitost in pospešen pri oslabeledosti srca itd.

Kakovostna amplituda pulsa se določa z otipanjem (polpatio) obodnih arterij. Značilne

Piše in riše Ivan Balog

Julij – mali srpan

Ako Mati Božja (2.) v dežju leto obiskuje, s hriba v tedne oznanjuje.⁰

Ako do Urha (4.) slišiš kuka-vico in Urh z Marjeto (20.) kače pase, posevek dobro rase.

Ako je dež na Cirila in Metoda (5., 7.), oreh in kostanj domala ogloda.⁰

Ako je drugi dan malega srpana grdo, še štirideset dni bo mokro.

Ako je drugi dan tega meseca lepo, še štirideset dni bo (ostalo) tako.⁰

Ako je na Lovrenca in ruskega Antona (10.) lepo, bo še jeseni tako.

Ako je vreme še tako deseti dan, tako bo z malim še veliki srpan.

Ako na Marjetin dan (12., 20) deži, orehov in lešnikov ni, seno pa se ne posuši.⁰

Ako Magdalena deži (22.), se dež še rad obdrži.

Če je Aleš suhoparen in suh, si napravi za zimo topel kožuh (17.).

Če je Jakob (25.) lep, bo božič mrzel, a obilna jesen – to je znano ljudem.

Jakobova ajda pa Ožbaltova repa je malokdaj lepa. Je tega meseca presuho, ostane grozdje drobno.⁰

Kakor Jakob do poldne vremi, tako bo tudi pred božičem te dni; popoldnevno vreme tega dne ti božično vreme pove.⁰

Magdalena drobničarka (drobnice – cibore), Ana pogačarka.

Zavižan Vučjak Klek

Letos 18. 6. je PS ŠD Novoles že drugič organizirala izlet v severni del, 165 km dolgega hrbta, Velebita.

To pot nam je bilo vreme bolj naklonjeno. Prevoz je bil brezhiben, za kar se moramo posebej zahvaliti šoferju AP Gorjanci Stanetu Kavšku in seveda našemu skrbnemu Dragotu Medicu.

S postaje v Novem mestu smo odpeljali okoli 5. ure. Pot nas je vodila preko Kočevja, Broda, Delnic, Senja, Jurjeva na Oltarje in od tam do planinskega doma Brato Krajač pod Vučjakom. Od tu smo po slabi uri hoje dosegli 1676 m visoki Zavižan. Kot z letala se nam je nudil razgled na del našega sinjega Jadrana. Pod nami so se belili

otoki: Krk, Prvič, Grgur, Rab, Pag in Goli. Res čudovito in za marsikoga še nedoživeto. Po polurnem razgledovanju, pojasnjevanju in slikanju smo se vrnili v kočo na malico in kratek počitek. Nekaj bolj vnetih se je zateklo še na 1645 m visoki Vučjak od koder se je nudil že rahlo zastrt pogled na morje, otoke, verigo vrhov Velebita, Kapele in Gorskega Kotarja.

Od koč pod Vučjakom smo odpotovali okoli 13 ure. Po štirih urah vožnje preko zanimive Liške pokrajine, Krasna, Otočca, Brinja in partizanske Dreznice nas je pot privedla do Ogulina.

Brez postanka smo po dobri uri pešačenja med bujnim rastjem in cvetjem stopili na vrh 1182 m visokega Kleka. Razgled na dolino Dobre in Mrežnice z Ogulinom v centru ter na bližnjo Kapelo je bil že bolj meglen. Kljub temu se je vseh trideset udeležencev tega izleta zadovoljno vračalo k avtobusu. Nekaj čez 19. uro smo se dobro razpoloženi odpeljali proti

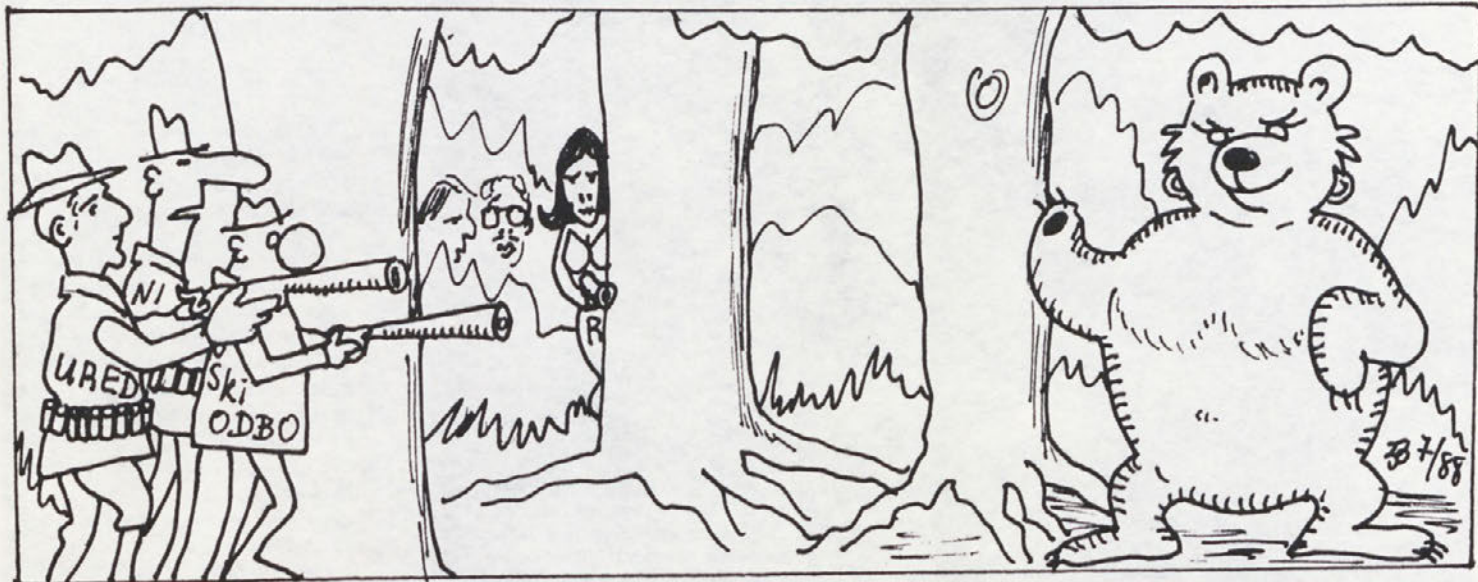

Novemu mestu, kjer smo našo pot okoli 22. ure zaključili.

Ta skromni opis tega lepega zanimivega in podučnega izleta zaključimo s pobudo, da drugo leto planinci PS Novoles obiščejo: Bjelolasico, Samarske in Bele stene v še dokaj nepoznani Veliki Kapeli.

Lep planinski pozdrav in če vam je kaj do svežega zraka, se udeležite našega prihodnjega izleta na Krn.

PS Novoles

Standard naš...

Tuhtam, tuhtam, premišlujem,
kako skoz mesec naj preplujem,
Plače majhne smo dobili,
v nekaj dneh jo razdrobili.

Že s koncem maja postajalo je vroče,
dobivali poduke smo skoraj nemogoče.
Baje smo plače prevelike dobili,
zato bomo nekaj mesecev manj dobili.

Kader je predvsem skrbelo,
kako omiliti vso stvar,
da preveč ne bi bolelo.

Bil sklican zbor je delovnih ljudi,
direktor sam nam razložil,
v kakšne težave smo prišli.

Tu zvemo vse o monetarnem skladu
in dolgovi naših, ...
ki so mnogo, mnogo večji,
kot v dobrih starih časih.

Da standard naš je previsok, se sliši,
zato se v te restrikcije je moglo iti.
Kako ob plači smo se počutili,
ko smo močno jo oskubljeno dobili,
ne – o tem raje ne bi govorili.

In čeprav je mesec ta,
naša plača malo boljša bla –
nič ne velja.
Draginja je postala taka,
ne zaračunavajo nam samo še zraka.

Vse cene so močno poskočile
nič več avta – nič več vile.

Le kruh in mleko zdaj bomo kupovali,
a zajeten kos mesa na sliki
v vitrino dali in ga skoz šipo ogledovali,
ter se spominjali nekdanih dni,
ki ji več ni – in to boli.

Standard naš zdaj pada, pada
le kaj izmislila si bo naša (vlada?) gnada?
Mogoče pa nam razloži,
kako s to plačo se mesec preživi.

Plača že po plači vpije,
vse zaradi te draginje,
oh preljubi dinar ti,
daj že enkrat, rast začni.

Cvetke iz ankete

O ukrepih ZIS v zvezi z znižanjem OD

To je sigurno, da se ZK ne bi smel vmešavati v gospodarstvo. Torej mislimo, da smo tepeni od zunaj.

Pojedli so nam še tisto pridnost, kar smo jo še imeli, če nimajo dosti, pa naj vzamejo še 8 % ali 92 %.

Krivo je vodstvo našega tozda, kjer se ne moreš nič pogovoriti z njimi, posebno direktor.

Višji organi, ZIS, pa tudi vsi tisti, ki imajo plačo tako veliko, da lahko lepo živijo.

ZIS, saj je edina institucija v državi, ki v svoji dvoletni zgodovini ni niti enkrat razveselila svojih državljanov.

Branko in kompanija

Malu nergajo, kuga bo pa drugi mesec, se pa ne ve. Puško meč, kopje v dlan, za svobodo bije se tlačan!

Kriv je ZIS S1., ker se pusti komandirat ZIS Jug., ker 45 let ne moreš bit nerazvit.

Obvestilo!

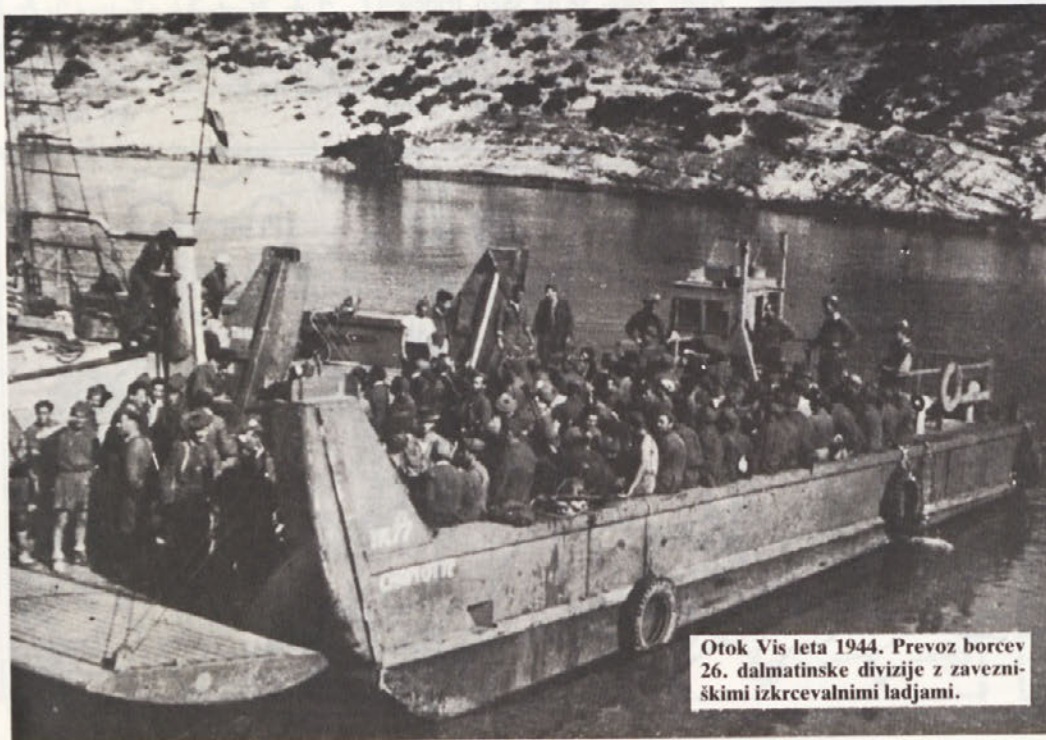
Obveščamo interesente za jesenski izlet na Olimp, da bo sestanek v sredo, 4. 8. 1988 ob 16,00 v sejni sobi DSSS DO Novoles v Straži.

Dnevni red:

1. Število interesentov
2. Datum odhoda
3. Prevoz
4. Razno

Prosimo, da se sestanka zagotovo udeležite.

PS Novoles

Otok Vis leta 1944. Prevoz borcev 26. dalmatinske divizije z zavezniškimi izkrcevalnimi ladjami.

Marjeta grom in strelo obeta.
Mrzel in moker mali srpan –
trtnemu sadu je močno v bran.^o
Na nebu megla 25. dne –
hudo zimo napove.

Avgust – veliki srpan

Če je Lovrenc (10.) jasen, bo
grozd strden in vincar glasen.^o

Če je na Lovrenca (10.) lepo,
tudi jeseni ne bo grdo (– in
snega malo bo).

Če je o Porcunkuli (2.) vroči-
na, huda bo prihodnja zima.^o

Če se avgusta po gorah kadi,
kupi si kožuh za zimske noči.^o

Če se megla zjutraj vzdiguje,
slabo vreme napoveduje; če pa
zemlja meglo posrka, lepo vreme
na vrata trka.^o

Če srpana veter zvedri, vreme
še dolgo trpi.

Če velika maša mokri (15.),
mala maša praši.

Če velikega Šmarna sonce
peče, dobro vince v sod poteče.^o

Cene Moznik in zdravstvena participacija

Riše: Ivan Balog

